Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

NAJER FOLKSBLAT　　פרייז 15 גראשען　　היינט 10 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 89 | Łódź, Środa, 13 kwietnia 1932 r. | צענטער יאהרגאנג | לאדז, מיטוואך, ז' ניסן תרצ"ב | № 89

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

מוראדיגע וואולקאן=קאטאסטראפע

וואלקענס גיפטיגע גאזען און א רעגען פון פייער

האבען ארומגענומען שטעט און דערפער איז דרום=אמעריקא

די בעפעלקערונג אנטלויפט אין פאניק

נ י ו־י א ר ק, 12. (ספ. טעל.) אין דרום־אמעריקע האבען אנגעהויבען טעטיג צו זיין 3 פון די מעכטיגסטע וואולקאנען, די קאטאסטראפע נעהמט אן אומגעהויערע פארמען, די טעטיגקייט פון די וואולקאנען פערשפרייט זיך אויף די צענטראלע פראווינצען פון טשילי און ארגענטינא, דערגרייכענדיג ביז בוענאס־איירעס.

דער ערשטער האט אנגעהויבען ארויסצוווארפען רויך און אש דער וואולקאן דעסקאבעזאדא, וואס ליגט אויף דער גרעניץ פון ארגענטינא און טשילי, באלד דערויף האבען זיך אפגערופען די וואולקאנען וועגעראס און טינגואירישא. דער שווארצער רויך האט דערגרייכט אויפ'ן טעריטאריום פון טשילי און ארגענטינא. די וואולקאנען ווארפען ארויס פיל שטיינער געמישט מיט אש.

די שטעטלעך וואס זענען געלעגען ביים וואולקאן האבען אויפגעהערט צו עקזיסטירען, קיין שום קאמוניקאציע מיט די דאזיגע ערטער איז מעהר נישט פערהאן, צוליב דעם קען מען נישט פעסטשטעלען די צאהל קרבנות.

אין ארגענטינא האבען די וואולקאנישע שטיינער פערדעקט דעם שטאט סט. ראפאעל, די שיכט פון אש איז שוין 16 צענטימעטער הויך, אויף דרום פון מענדאזא האט מען געפיהלט שטארקע אונטער־ערדישע שטויסען. אין פיל געגענדען האבען זיך אין דער ערד געעפענט שפאלטען פון עטליכע קילאמעטער לאנג.

לויט די לעצטע ידיעות האבען די וואלקענס וואולקאנישען רויך שוין דערגרייכט צום טייך לא־פלאטא. דער רויך געהט איצט איבער בוענאס־איירעס. די לופט איז געווארען אזוי שווער, אז מ'קען קוים אטעמען.

פון גאנצען לאנד קומען אן ידיעות וועגען דער פאניק וואס האט בעהערשט די בעפעלקערונג.

נ י ו־י א ר ק, 12. (ספ. טעל.) די וואולקאן־קאטאסטראפע אין דרום־אמעריקע האט אנגענומען פארמען וואס זענען נאך נישט באטירט אין דער געשיכטע פון דער וועלט. א חוץ די דריי דערמאהנטע וואולקאנען, האבען זיך אפגערופען נאך אנדערע, וועלכע מ'האט געהאלטען שוין פאר אויסגעלאשען.

אין פערשידענע געגענדען פון ארגענטינע האט די שיכט זשוויר און אש דערגרייכט 60 צענטימעטער די הויך.

אין ארגענטינא האט זיך דער רויך אריבער־געווארפען אויף אורוגוואי. אין מאנטעווידעא, וואס ליגט 1300 קילאמעטער ווייט פון דעם נאהענטסטען וואולקאן, פאלט זייט עטליכע שעה א רעגען פון אש, די איינוואוינער האבען זיך פערשלאסען אין די הייזער.

קיין בוענאס־איירעס קומען כסדר אן דעפע־שען פון פראווינץ־שטעט מיט בקשות צוצושיקען געגען־גאז מאסקעס און הילף צ ראטעווען די מענשען, וועלכע זענען פערסמט געווארען דורך דעם וואולקאן־רויך. פון פיל ערטער פעהלען ידיעות צוליב דעם וואס איז איבערגעריסען געווארען די טעלעגראפישע פערבינדונג.

נ י ו־י א ר ק, 12. (ספ. טעל.) די טשילישע רעגירונג האט מאבילעזירט אלע לופט־עסקאדרעס, כדי אויסצופארשען די לאגע טיף אין לאנד. די איינוואוינער פון די שטעט מענדאזא, לויאן, קומ־ברעל, סאן־זשואן און סאן ראפאעל זענען אינגאנצען אפגעשניטען פון דער וועלט. די איינוואוינער חלשען צוליב דער פערגיפטונג פון וואולקאן־גאז, ס'־הערשט אן'אבסאלוטע פינסטערניש.

די שאסייען און וועגען זענען פול מיט אנטלא־פענע, די ציוויל־מאכט עקזיסטירט מעהר נישט.

ס'גרעסטע פערגעניגען איז צו טרינקען די טעע

פון דער איבעראל־בעוואוסטער ימ

„טעא-בעסט-לאנדאן" פיעטריקאווער 45, טעלעפאן 226-38

אונזער טעע Nr. 77 איז אנערקענט אלס די בעסטע אויפ'ן וועלט־מארק אין אריגינעלער פערפאקונג.

פאקונג ½ קילא און ¼ קילא פערפלאמבירטע בלעך־שאכטלען

בהכשר ועד הרבנים בלאדז.

כשר לפסח למהדרין מן המהדרין

כשר לפסח למהדרין מן המהדרין

הכחשה.

אזוי ווי ס'האט זיך בעוויזען אין דער היגער פרעסע א מודעה פון ועד הרבנים געגען מיין דיינות, אזוי בין איך גרייט צו ווייזען, אז מיין הוראה איז פערשריבען אין ועד הרבנים און בין בערעכטיגט ארויסצוגעבען הכשרים אויף פסח'דיגע ארטיקלען און צוליב דעם איז דער הכשר אויף צוקער, וואס כ'האב ארויסגעגעבען כשר לחג הפסח.

הרה"ג נחמן דוד זעלעווער

מורה הוראה פה לאדז;

2380

אזהרת ועד הרבנים!

היות מען האט אונז, ועד הרבנים דפה, פארגעשטעלט א הכשר אויף יום־טוב'דיגען צוקער, אונטערגעשריבען פון א געוויסען נחמן דוד, דעריבער געפינט דער ועד הרבנים פאר זייער חוב מודיע צו זיין ברבים, אז דער נחמן דוד איז קיינמאל פון דער היגער קהלה נישט אנערקענט געווארען אלס מורה הוראה און איבערהויפט דארף יעדער ייד וויסען, אז א הכשר אויף צוקער של פסח קען נאר געבען דער רב, וועלכער איז פערזענליך אין דער פאבריק און נעזעהען, אז דער צוקער ווערט געמאכט לשם פסח — דעריבער האט דער אויבענדער־מאהנטער הכשר קיין שום ווערט נישט.

חותם (–) ועד הרבנים פה לאדז.

2238

מצה=ר"בעכט

כשר, שעהן, העל און טרוקען

צו די ביליגסטע פרייזען

צו בעקומען נאר ביי דער פירמע

ברייטשטיין און ראזענפעלד

3 קאשטשעלנא

2417

צו פערמיטען

פערש. האנדעלס=ראקאלען

ווי אויך 2 וואוינונגען: 1 צימער און קיך און 3 צימער און קיך. אינפארמאציעס: פיעטרי־קאווער 17, אין הויז־אדמיניסטראציע.

2414

ב"ה

מודעה מועד הרבנים דפה.

מיר מאכען בעקאנט, דאס אזוי ווי אלע יאהר האבען מיר אויך דאס יאהר ארויסגעשיקט אין די זאלץ־קאפאלניע מענשען, וואס זענען געשטאנען און אכטונג געגעבען מתחלת הטחינה, ביז עס איז אנגעקומען קיין לאדז. נור מען דארף אכטונג געבען, דאס אויף יעדען זאק זאל זיך געפונען א הכשר מיט דעם חותם פון ועד הרבנים. די הכשר־פלעטלעך זענען אדורכגעצויגען מיט די פלאמבע פון דער קאפאלניע.　　ועד הרבנים דפה לאדז.

אונגארישער וויין

פון זל. 3^{25} Zł.

2412

אונגארישער וויין פון די בעסטע אונגארישע „Hedjelo" קעלערייען Satoralsaujhely אין אריגינעלע פאקונג, וועלכע זענען בעוואוסט מיט זייער הויכען קוואליטעט, האבען מיר בעקומען דעם אליין־פערקויף אויף גאנץ קאנגרעס=פוילען, אויך אלע סארטען ווייבען פון אונזערע אייגענע אויסארבייטונג כשר לחג הפסח

עמפעהלט די פירמע

SKŁAD WIN i MIODU

CH. SZULDENREIN Warszawa

Franciszkańska 11, tel. 11-24-93.

אין לאדז בעקומט מען ביי: גוטמאן, פל. וואלנאששי 11.

נאך לאנגע שווערע לייזען איז געשטארבען אין עלטער פון 60 יאהר מיין ליבע פרוי, אונזער טייערע און אונפערגעסליכע מוטער

נ"ע פרימעט ראזענבערג

(געבוירענע שפיגעל)

די לויה קומט פאר היינט, מיטוואך, ד. 13/4, 1 א זייגער בייטאג פון טרויער הויז, גריגער מארק 6, וועגען וואס ס'טיילען מיט אין גרויס צער

די טיפטרויערנדע הינטערבליבענע.

דאס איין־און=איינציגע איז לאדז

מצה=ר"בעכץ

כשר אפילו למהדרין

געבאקען אונטער דער השגחה פון לאדזער ראבינאט און אט לעזט דעם נוסח פון הכשר:

„בית האפיה של ר' כתריאל רובין וחתנו בנימין העניכאוויטש ברחוב נאווראט 34 הוכשר ע"י ועד הרבנים דפה לאפיות מצות ומתנהג ע"י השגחת ועד הרבנים.　　משה מנחם סעגאל

חותם ועד הרבנים דפה"

בעקומט איהר צו די ביליגסטע פרייזען אין הורט און דעטייל נאר ביי כ. רובין און ב. העניכאוויטש, טעל. 157-34 און 157-35, פיליע וואסכאדניא 8, ווי אויך מצות שעהנע דינע, געבאקען אונטער דער השגחה פון ראבינאט בעקומט איהר צו שפאט ביליגע פרייזען גלובנא 65, ביי י. גרינבוים און קאמפ.

2896

אנאנסען אין „נייעס פאלקסבלאט"

האבען דעם גרעסטען ערפאלג!

כינעזיש מיליטער אטאקירט אויפסניי

וועגען שלום קען קיין רייד אפילו נישט זיין

לאנדאן, 12. (ספ. טעל.) דער אַל-כינעזישער קאָנגרעס אין לאָיאנג האָט פּערע נריגט די בעראַטונגען. די רעזאָלוציעס פון צוזאַמענפאָהר רעדען וועגען דעם, אַז דער שלום אויפ'ן ווייטען מזרח וועט אזוי שנעל נישט צוריקגעשטעלט ווערען.

לאנדאן, 12. (ספ. טעל.) די 19. קאַנטאָנער ארמעע, וואָס איז גרופירט הינטער שאנכאי האָט היינט אינדערפריה אויסגעפיהרט אנ'אַנגריף אויף די יאפאנישע פּאָזיציעס. דער אַנגריף איז אָפּגעשלאָגען געוואָרען. די יאפּאנישע אַעראָפּלאַן-עסקאדרע האָט געמאכט גרויסע שאָדענס די כינעזער.

לאנדאן, 12 (ספ. טעל.) דאָס יאפּאנישע פינאַנץ-מיניסטעריום האָט אסיגנירט 600 טויזענד יען פאר'ן אינערן-מיניסטעריום, כדי צו אָרגאַניזירען א פּאָליטישע פּאָליציי אין מאנדזשוריען.

לאנדאן, 12 (ספ. טעל.) אין מאַנדזשוריען דויערן ווייטער די קאַמפען פון די יאַפּאַנישע אָפּטיילונגען מיט די כינעזישע פּאַרטיזאנער-באַנדעס.

מאָסקווע, 12 (ספ. טעל.) אויף דער מזרח-כינעזישער באַהן-ליניע האָט מען געפּרובט אויפצירייסען די גרויסע בריק אויפ'ן טייך סינגאַרי. ווי ס'מעלדעט די סאָוויעטישע טעלעגראַפען אגענטור „טאס" האָבען דעם אַטענטאַט אויסגעפיהרט די ווייסע גוואַרדייצעס, וועלענדיג אזוי ארום ברענגען צו א קאָנפליקט צווישען יאפּאַן און די סאָוויעטען.

שאנכאי, 12 (ספ. טעל.) די כינעזישע רעגירונג האָט פערעפענטליכט א קאָמוניקאַט, אין וועלכען זי ערקלערט, אז זי קען נישט מסכים זיין אויף די יאפּאנישע פּאָרשלאָגען צו ערקלערען שאנכאי אלס פריישטאָט, דאָס וואָלט געהייסען אפּרייסען שאַנכאַי פון כינא.

פּראָפ. בראָדעצקי פאָהרט קיין לאנדאָן

מיט פולען אָפּטימיזם און צוטרוי

נאך זיין קאנפערענץ מיט'ן הויך-קאָמיסאר

ירושלים, 12 (יט"א טעלעגראַפיש) דער מיטגליד פון דער ציוג. עקזעק. פּראָפ. בראָדעצקי איז צוריק אָפּגעפאָהרען קיין לאָנדאָן. ווי פּראָפ. בראָדעצקי האָט ערקלערט דעם יט"א פאָרשטעהער, האָט איהם דער הויך-קאָמיסאַר פערזיכערט, אַז ער קען צוריקפאָהרען קיין לאָנדאָן מיט פולען אָפּטימיזם און צוטרוי. ווייטער האָט איהם דער הויך קאָמיסאַר איבערגעגעבען, אַז דער פּרעגמעס-בעריכט וועט פערענדיגט ווערען אין 2 וואָכען ארום, בעקענען זיך מיט'ן בעריכט, וועט מען זיך ערשט אין יוני. דער הויך קאָמיסאַר האָט אויך פערזיכערט, אַז די צאָהל סערטיפיקאַטען וועט זיין א בעפרידיגענדע.

לינדבערג האט נאך נישט זיין קינד

די באנדיטען שאנטאזשירען ווייטער דעם פערצווייפעלטען פאטער

ניו-יאָרק, 12. (ספ. טעל.) די ביז איצטיגע בעמיהונגען פון לינדבערגען צוריק צו בעקומען זיין קינד, האָבען זיך נישט איינגעגעבען. נאָך דעם ווי די באַנדיטען האָבען איינקאַסירט 50 טויזענד דאָלאר שאַנטאַזשירען זיי ווייטער די עלטערן, לינדבערגס פרוי איז ערנסט קראַנק געוואָרען.

צוליב דער געשאַפענער לאַגע האָבען די ניו-יאָרקער צייטונגען אָרגאַניזירט אַ זאַמלונג אויף ווייטער צו זוכען דאָס צוגערויבטע קינד. מ'האָט געזאַמעלט עטליכע צעהנדליג טויזענד דאָלאַר, די סומע וועט אויסגעצאָהלט ווערען דער פּערזאָן, וועלכע וועט פאַר'ן 10. מאי אויסגעפונען דעם קליינעם לינדבערג.

די שטעלונג פון די באַנדיטען פּערטייטשט מען אין ניו-יאָרק דערמיט אַלס נקמה פאַר איבערגעבען דער פּאָליציי די ידיעות וועגען די נומערען פון די באַנקנאָטען, וואָס זענען אויסגעצאָהלט געוואָרען מיט 2 טעג צוריק דורך לינדבערגען. ס'איז ניט אויסגעשלאָסען אַז לינדבערג וועט איינצאָהלען ניי אויסקויפס-געלד דאָס מאָל אין גאָלד.

מוסאָליני ביי די גראַנדיעזע ארבייטען פון אויסטרוקענען די פּאָנטינישע בלאָטעס

דער פּרעזידענט פון דער דייטשער רייכסבאנק, ד"ר לוטער,

אויף וועלכען עס איז געמאַכט געוואָרען אנ'אטענטאט.

נאכ'ן אטענטאט אויף ד"ר לוטער

וואס זאגען די אנפאלער

בערלין, 12 אַפּריל די טעראָריסטען וואָס האָבען אויף דער פּאָטסדאמער סטאַציע אין בערלין דורכגעפיהרט דעם אַטענטאַט געגען פּרעזידענטען פון דייטשען רייכסבאַנק ד"ר לוטער, האָבען זיך אויסגעוויזען פאַר'ן אַדוו. ד"ר ראָזע פון האמבורג, און זיין געהילף קערטשער פון טירינגע. געשאָסען האָט קערטשער, אָבער דער איניציאַטאָר פון אַטענטאַט איז משמעות ראָזען. זיי ביידע זענען געווען מיטגלידער פון דער נאַצ. סאָצ. פּאַרטיי און קערטשער האָט די פּאַרטיי פערלאָזען ערשט דעם פאָריגען הערבסט.

בעת דער אויספאָרשונג האָבען די אַנפאַלער דערקלערט, אַז זיי זענען געגנער פון לוטערס פינאַנץ-פּאָליטיק, אָבער גענויערע דערקלערונגען וועגען זייער טאַט וועלען זיי געבען נאָר דעם געריכט.

לויט די ביזאיצטיגע אויספאָרשונגס-רעזולטאטען קען מען פעסטשטעלען, אַז די צוויי אַנפאַלער זענען פאַנאַטישע אָנהענגער פון דער אַזוי-גערופענע „פּרייווירטשאַפטליכער טעאָריע", וועלכע עס האָט אויסגעשטעלט דער פערשטאָרבענער פּובליציסט-עקאָנאָמיסט סילוויא העסעל. די טעאָריע פאָדערט אָפּשאַפען די רעכט פון פּריוואט-אייגענטום אויף ערד און א בהדרגה'דיגע פערקלענערונג אין ווערט פון געלד, כדי אויף אזא אופן צו שאפען א פּראָצענטלאָזען קרעדיט.

זיי ביידע האָבען דעם פאָריגען יאָהר אָנגעגעבען אין געריכט אנ'אָנקלאגע געגען ד"ר לוטער און דעם ראַט פון דייטשען רייכסבאַנק, בעשולדיגענדיג זיי אין פערפיהרען דאָס מאַרק מיט דער הילף פון באנקנאָטען און אין מלוכה-פּעדראַט. דער פּראָקוראָר האָט דעם ענין בשעתו ליקווידירט.

געשטארבען א בעקאנטער עמיגראציע-טוער אין אמעריקא

וואַרשא, 12. (יט"א טעלעגראַפיש) דער „יעדאס" האָט בעקומען אַ טעלעגראַפישע ידיעה פון ניו-יאָרק, אַז דאָרט איז געשטאָרבען דער בעקאַנטער עמיגראַציע-טוער מאַקס מייערסאָן.

קאטאסטראפע אין א קויהלען-גרובען

4 ארבייטער זענען אומגעקומען

בערלין, 12. (ספ. טעל.) אין גלאַדבעק (אויבער-דהיין) איז פאָרגעקומען אַ קאַטאַסטראָפע אין גרובען אויפ'ן נאָמען פון סטינעס. גרויסע מאַסען קוילען האָבען פערשיט 5 אַרבייטער. נישט קוקענדיג אויף דער באַלדיגער הילף האָט מען אַפגעראַטעוועט נאָר איין אַרבייטער, די איבריגע פיר זענען אומגעקומען.

בריסק שטעהט אונטער'ן וואסער

עוואקואירט די בעפעלקערונג פון די נידעריגע שטאָט-טיילען

בריסק, 12. (יט"א טעלעגראַפיש) די לעצטע טעג איז דער טייך אַרויס פון די ברעגעס, וועלכער האָט פערגאָסען די פאָרשטעט און די נידריגע גאַסען. די בעפעלקערונג איז עוואַקואירט געוואָרען. ס'ווערט געפיהרט אַ שטאַרקע רעטונגס-אַקציע.

פערפלייצונגס-סכנה אין ריגע אויסגעמיטען

דעם יאָהר האָט די שטאָט ריגע אויסגעמיטן די סכנה פון א פערפלייצונג. דאָס האָט מען צו פערדאנקען די ענערגישע שריט פון די געהעריגע אנשטאַלטען, וואָס האָבען פריהצייטיג אָנגענומען אַלע מיטלען, כדי צו ליקווידירען די אייז-פערשטאָפּונגען נעבען ריגע. דער העכסטער וואַסער-פלאַך, וואָס מען האָט פערערגיסטרירט אין דער נאַכט אויף זונטאָג איז געווען נעבען קאַטלאַקאַלן — 3 מעטער 20 צענט. נעכטען איז שוין דער וואַסער געפאַלען אויף אַ גאַנצען מעטער.

נעכטען בייטאָג איז דורך ריגע פּערביי דער סאָוויעטישער אייז, וועלכער איז געגאַנגען אין קליינע שטיקער און האָט נישט געשטערט דעם שיפס-פערקעהר, אַזוי ארום קען מען רעכענען דעם אייז-גאַנג אויף דער דווינע פאַר א פערענדיגטען. לויט די לעצטע ידיעות איז געפאַלען דער וואַסער אויף דער דווינע נעבען אינדרא, קרעסלאַווקע, דווינסק און קרייצבורג. נאָר אויף דער טייל גויא געפינען זיך אונטער'ן וואַסער אייניגע דערפער פון אַדזשער קרייז. אויף דעם טייך ליעלאופע איז דאָס אייז שוין ארויס, און דאָרטען קען מען דערוואַרטען, אַז דאָס וואַסער וועט איינגיכען פאַלען.

די גרעסטע חורבונות האָט דער אייז גאַנג ד. י. געמאַכט אויף דעם טייך גויאַ, וואו עס זענען בעשעדיגט געוואָרען 9 בריקען און 2 מיהלען.

רעשטען
לאדז, נאוואמיעסקא 5
פראנט, 2-טער שטאָק
פערשידענע קאמגארנס,
ביליצער, טאמאשאווער און לאדזער
אויף אנציגער און פאלטענס
ווי אויך די מאָדערנסטע דאַמען-
שטאָפען אויף פּאַלטנס און קאָסטיומען
מיט 30% ביליגער
קומט און איבערציינט אייך, ביי
SZCZĘSLIWY
געדענקט — נור
נאוואמיעסקא 5, פראָנט, II שטאָק

די פערפלייצונג אין בעסאראביען

א בילד פון א בעסאַראַביש שטעדטעלי

א יודישער סטודענט פון פוילען

איז בעגאנגען זעלבסטמארד אין פאריז

פּאַריז, 12. (ספ. טעל.) פון טורם אויף נאָטרדאַם אין פּאַריז איז אַראָפּגעשפּרונגען אַ יונגערמאַן און דערהרגעט געוואָרען אויפ'ן אָרט, ווי ס'האָט זיך אַרויסגעשטעלט איז דער זעלבסטמערדער א יודישער סטודענט פון מעדיצינישען פאַקולטעט בערנאַרד פרידמאַן פון פוילען.

ווארט-דועל אויף דער ענטוואפנונגס-קאנפערענץ

צווישען סאוויעטישען קאמיסאר ליטווינאוו און דעם פראנצ. פרעמיער טארדיע

ג ע נ ף, 12. (ספ. טעל.) אויף דער ענטוואפנונגס-קאנפערענץ האט דער ערשטער גענומען א ווארט אין דער גענעראל-דיסקוסיע דער דעלעגאט פון סאוויעטען-פערבאנד ליטווינאוו.

ליטווינאוו האט ערקלערט, אז די סאוויעטען שטעלען זיך פאר א ציל צו רעאליזירען אזא ארגאניזאציע פון שלום, וועלכע זאל אונמעגליך מאכען יעדען פרווו פון מלחמה. די סאוויעטישע דעלעגאציע וועט זיך אויך ווייטער אנטקעגענשטעלען אלע פרובען צו דערפיהרען די רעזולטאטען פון דער קאנפערענץ נאר צו בעגרעניצען די בעוואפנונג, אנשטאט זי צו רעדוצירען. לויט ליטווינאוו'ס מיינונג, קען נאר דערפיהרען צום ציל אן אלגעמיינע פארקלענערונג פון דער ענטוואפנונג. ליטווינאוו האט פארגעלעגט, אז ביי דער דאזיגער רעדוקציע זאלען אויסגעשלאסען ווערען די מלוכות, וועלכע זענען שוין ענטוואפענט אויפ'ן גרונד פון די שלום-טראקטאטען, אין דער ערשטער רייהע — דייטשלאנד.

פון ליטווינאוו'ס רעדע איז געווען צו זעהען, אז ער שטיצט די שטעלונג פון דייטשלאנד.

דאן האט גענומען א ווארט טארדיע, וועלכער איז ארויסגעטרעטען מיט א שטארקער קאנטר-אפענסיווע, אויספוריינדיג, אז די אמעריקאנער אויסבעסערונגען וועלען נישט דערפיהרען צום ענטשפרעכענדען ציל. טארדיע האט דערמאהנט, אז די צונרייטונגס-קאמיסיע האט פראקלאמירט דעם פרינציפ, אז אויסער פארטיפיקאציע", קען יעדערצרליי געוועהר דינען אנצופאלען און אויך צום פערטיידיגען. בעפאלענע מלוכות קענען געצוואונגען ווערען זיך צו פערטיידיגען און אנהויבען א קאנטר-אפענסיווע. טארדיע האלט, אז מ'דארף נישט אפשאפען קיין געוויסע קאטעגאריעס וואפען, נאר זיי מוזען זיין אין רשות פון דער פעלקער-ליגע.

די ווייטערדיגע דיסקוסיע איז אפגעלעגט געווארען אויף מארגען.

"בעבע" זוכט א דערנעהנטערונג מיט דער לינקער אפאזיציע

פאליטישער צוזאמענפאהר אין קריניץ

וו א ר ש א, 12. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) מ'שמועסט וואס אמאל מעהר וועגען די שריט וואס די „בעבע"-גרופע האט אונטערגענומען זיך צו דערנעהנטערען צו דער לינקער אפאזיציע, בעכטען האט מען ברייט קאמענטירט די רייזע פון פרעזעס סלאוועק קיין קריניץ, וואו ס'געפינט זיך איצט דער פרעמיער פריסטאר און פראפ. בארטעל, דאס וועט אלזא זיין א נייער צוזאמענפאהר פון רעגירונגס-טוער.

מ'רעדט אויך שטארק וועגען א נייער רעקאנסטרוקציע פון קאבינעט. דער ארבייטס-מיניסטער הובליצקי זאל פערלאזען זיין אמט און אויף זיין ארט זאל קומען דער דירעקטאר פון דער ווארשאווער קראנקען-קאסע פאזשנאווסקי, די לינקע קרייזען לייקענען, אז זיי זאלען זיך וועלען ארייננלאזען אין בינדענדע געשפרעכען מיט דער איצטיגער רעגירונג

זיצונג פון ראט פון דער פעלקער-ליגע

האט בעטראכט דעם ראפארט פון פינאנץ-קאמיטעט

ג ע נ ף, 12. (ספ. טעל.) אונטער'ן פארזיץ פון טארדיע איז פארגעקומען א זיצונג פון ראט פון דער פעלקער-ליגע, דער פארזיצער האט דערמאהנט דעם פערשטארבענעם מיניסטער סאקאל.

דאן האט דער ראט אנגעהויבען א דיסקוסיע וועגען אלגעמיינעם טייל אין ראפארט פון פינאנץ-קאמיטעט. דער נארוועגישער בעריכט-אפגעבער האט געגעבען א קיצור פון ראפארט, דאן האט טארדיע ארומגערעדט די ארבייטען אויף דער לאנדאנער קאנפערענץ און ערקלערט, אז 4 מלוכות, וועלכע זענען דארט געווען פערטרעטען האבען ערקלערט, אז זיי מוזען געגנוי קאנטראלירען דעם ראפארט פון פינאנץ-קאמיטעט. אין צוזאמענהאנג דערמיט לעגט דער פארזיצער פאר אפצולעגען די פראגע אויף א חודש צייט, דער פארשלאג איז אנגענומען געווארען.

היטלער האט געפלאנט א מלוכה-אטענטאט

איז געווארט אויף אן אנגריף פון דרויסען

ב ע ר ל י ן, 12. (ספ. טעל.) דער פרייסישער פרעמיער בראון איז אין א רעדע ארויסגעטרעטען מיט רעוועלאציעס. רעדענדיג וועגען דער רעוויזיע ביי די היטלערישע אנפיהרער, האט בראון ערקלערט: די קאנפיסקירטע דאקומענטען בעווייזען, אז די היטלעריסטען האבען נישט נאר פראיעקטירט א מלוכה-אטענטאט, נאר אויך געוואלט פערראטען דאס לאנד. די נאציאנאל-סאציאליסטישע שטורם-אפטיילונגען האבען פראיעקטירט, אין פאל פון א קאנפליקט מיט פוילען, ארויסצוציהען זייערע כוחות פון פאר דער גרעניץ, כדי אזוי ארום איבערצוגעבען די מאכט אין לאנד. די פרייסישע רעגירונג האט דאקומענטען, וועלכע שטעלען, אהן ספק, פעסט, אז היטלער און זיינע אפטיילונגען האבען געוואלט ברענגען צו אן אנגריף פון דרויסען, כדי אדורכצופיהרען א מלוכה-אטענטאט.

אויף די ברעגעס פון דניעסטער?

א דערשאסענער גרעניץ-שמוגלער

די בעריהמטע פראנצויזישע שפעקולאנטקע מאדאם אנא

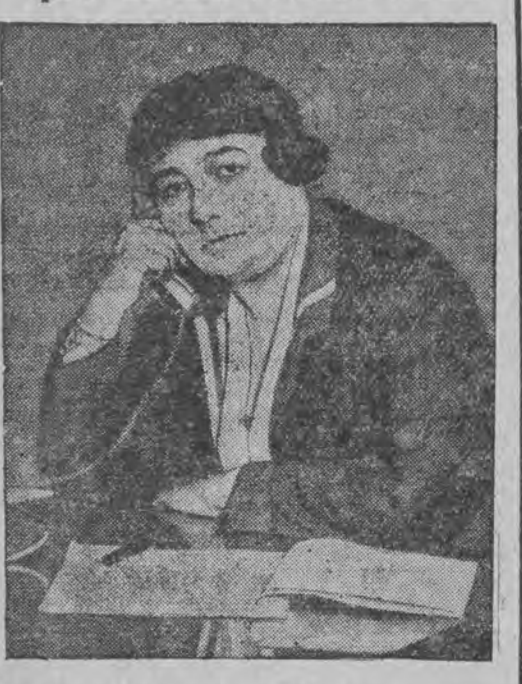

וועלכע איז איצט ארעסטירט געווארען פאר האנדלען מיט געהיימע מלוכה-דאקומענטען.

ווען קומט דער מארשאל פילסודסקי?

וו א ר ש א, 12. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) לויט ידיעות, וואס זענען אנגעקומען קיין ווארשא, וועט דער מארשאל פילסודסקי צוריקקומען פון עגיפטען קיין ווארשא דורך רומעניען.

וואהרשיינליך וועט דער מארשאל זיך אפשטעלען אין בוקארעשט. צוליב דעם קען נישט פעסטגעשטעלט ווערען דער טאג, ווען דער מארשאל וועט קומען קיין ווארשא.

צאהל ארבייטסלאזע אין פוילען

וו א ר ש א, 12. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) לויט די ידיעות פון מלוכהשען ארבייטס-פערמיטלונגס-ביורא האט די צאהל ארבייטסלאזע אין פוילען דעם 9, ד. ח. בעטראפען 348749 פערזאן אין פערגלייך מיט א פריהערדיגער וואך איז די צאהל ארבייטסלאזע געפאלען מיט 4005 פערזאן.

קערפער פון באריס שאץ וועט איבערגעפיהרט ווערען קיין ארץ-ישראל

נ י ו - י א ר ק, (יט"א). ווי מען טיילט מיט, וועט דער קערפער פון באריס שאץ, סקולפטאר און גרינדער פון דער „בצלאל"-קונסט-שול אין ירושלים איבערגעפיהרט ווערען קיין ארץ-ישראל.

120 פארטיעס מיטאמאל

האט געשפילט א שאך-שפילער

ו י ע ן, 12. (ספ. טעל.) אין בודאפעשט האט זיך געכטען אין אווענט פארענדיגט א זעלטענער שאך-טורניר וואס האט געדויערט זייט זונטאג, דער שאך-מייסטער סטעפאן אבאני האט געשפילט גלייכצייטיג 120 פארטיעס מיט די מיטגלידער פון בודאפעשטער שאך-קלוב, דאס שפילען האט, נאכ'ן אראפרעכענען די הפסקות, געדויערט 14 און א האלבע שעה.

אבאני האט געוואונען 82 פארטיעס, פערשפילט 13, און רעמיזירט — 25. דאס איז דער ערשטער פאל אין דער געשיכטע פון שאך-שפיל.

אן אויטאבוס ארייגעפאלען אין קאנאל

7 פאסאזשירען אומגעקומען

ל א נ ד א ן, 12. (ספ. טעל.) אויף דער פארשטאט פון קאאירא איז אן אויטאבוס פול מיט פאסאזשירען ארייגעפאלען אין קאנאל. 7 פערזאן זענען אומגעקומען.

די מאשין-מצות

פון דער מעכאנישער בעקעריי

ביי דער בעוואוסטער צוקערניע

ג. ווינבערג

אונטער דער השגחה פון יאנאווער רב

38 פיעטריקאווער 38, טעלעפאן 143-82

מאכט בעקאנט דער ג' קונדשאפט, אז צוליב די קאלאסאלע בעשטעלונגען, ווערט געבעטען וואס פריהער צו קומען נאך מצות, כדי אזוי ארום צו קענען לויט'ן וואונש צופרידענשטעלען

צו האנקורענץ-פרייזען!

בעמערקונג: די מצות און מצה-מעהל זענען געפאקט און פערזעהן מיט אונזער פירמען אלע בעשטעלונגען ווערען אפגעשיקט א היים.

מצות

פון דער בעקעריי ביי דער בעוואוסטער צוקערניע

ש. מיצענמאכער

פיעטריקאווער 166, טעל. 191-13

וואלטשאנסקא 169, טעל. 201-53

אונטער דער השגחה פון לאדזער ראבינאט

מאכט בעקאנט דער ג' קונדשאפט, דאס זי עמפפעהלט די בעסטע מעהלען און די שענסטע דינע מצות צו האנקורענץ-פרייזען!

פראפעסאר ווייצמאן פערגיפטעט

אויף א באנקעט אין דרום-אפריקא

זיין געזונד-צושטאנד איז א בעפרידיגענדער

ד ו ר ב א ן, 12 (דרום אפריקא יט"א טעלעגראפיש) אויף א באנקעט פון קרן-היסוד לכבוד'ן פראפעסאר ווייצמאן, איז ווייצמאן, זיין פרוי און נאך עטליכע צעהנדליג פערזאן פערגיפטעט געווארען. די פערגיפטונג איז געקומען פון נישט פרישע עסען. אלע נפליטענע איז בשלד אויפ'ן ארט נעגעבען געווארען מעדיצינישע הילף, דער געזונד-צושטאנד פון פראפ. ווייצמאן און גאלדשטיין'ען איז בעפרידיגט. ווייצמאנ'ס פרוי ליגט צו בעט, אבער אויך איהר געזונד-צושטאנד פערבעסערט זיך.

דער פראטאקאל פון 17 ציוניסטישען קאנגרעס איז בוך-פארם

ל א נ ד א ן (יט"א) דאס צענטראל-ביורא פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע אין לאנדאן האט איצט ארויסגעגעבען אין בוך-פארם אין דער דייטשער שפראך די פראטאקאלען פון די פערהאנדלונגען פון 17-טען ציוניסטישען קאנגרעס אין באזעל. דאס בוך, וואס איז זעהר זארגפעליג ארויסגעגעבען, צעהלט 600 זייטען און ענטהאלט א חוץ דעם ווערטליכען בעריכט פון די פערהאנדלונגען פון 17-טען קאנגרעס און פון ראט פון דער יודישער אגענצי אויך אריה מאטעריאלען וועגען צוזאמענשטעל און ארגאניזאציע פון די פערשידענע גרופירונגען ווי אויך אלע אנגענומענע בעשלוסען און רעזאלוציעס.

סאוויעטישער געזאנדטער אין אויסערן-מיניסטעריום

וו א ר ש א, 12. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) דער וויצע-אויסערן-מיניסטער פולקאווניק בעק האט היינט אויפגענומען דעם סאוויעטישען געזאנדטען אווסיעיענקא, וועלכער איז געווען אין בעגלייטונג פון געזאנדטען-ראט פאדאלסקי און מיליטער-אטאשע ליעפין.

ארעסטירט א אוקראינישן טוער

ר א וו נ א, 12. (ספ. טעל.) אויף א פעראָרדנונג פון דער פראקוראטור איז דא ארעסטירט געווארען וועגער ארכיפענקא, פערוואלטער פון אוקראינישען קאאפעראטיוו, געוועזענער אוקראינישער מיניסטער ארכיפענקא ווערט בעשולדיגט, אז די קונים פון זיין קאאפעראטיוו האט ער מיט איינגעפאקט מיט דער סחורה וואס זיי האבען געקויפט, אונלעגאלע ליטעראטור.

קיין נאפט-מאנאפאל וועט נישט זיין

וו א ר ש א, 12. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) אין צוזאמענהאנג מיט די קלאגען, אז די רעגירונג האט בדעה איינצופיהרען א מאנאפאל אויף נאפט און פערפאכטע דעם דאזיגען מאנ-

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז.
12 אפריל 1932

נויט-טראַגעדיע פון יודישע קינדער

די טרויעריגע עקאָנאָמישע לאַגע פון דער יודישער בעפעלקערונג אין לאַנד, דער גרויזאַמער הונגער און די שטאַרקסטע נויט האָבען אונפערמיידליך געמוזט ווירקען צום שלעכטען אויפ'ן געזונד-צושטאַנד פון די קינדער אין די צאַרטע יאָהרען פון זייער אויפוואַקסען און שול-עלטער.

נאָך אין זומער פון פאַריגען יאָהר, ביי די מעדיצינישע אונטערזוכונגען פון די קינדער ביים אָנגעהמען אין די קאָלאָניעס, איז פעסטגעשטעלט געוואָרען אַ גרויסער צוואוקס פון בלוטאַרעמע, סקראָפולאָזע און טובערקולאָז-קראַנקע קינדער און בכלל אַ שטאַרקען ריקגאַנג אין דעם אַלגעמיינעם פיזישען און דערנעהרונגס-צושטאַנד פון די שול-קינדער, שוין דעמאָלט האָט די „טאָז"-צענטראַלע אָנגעהויבען אויף דער דרינגענדער נויטווענדיגקייט צו זאָרגען, דאָס די קינדער זאָלען נישט הונגערן, און זאָלען קעגען אין דער שול בעקומען לכל הפחות אַ טייל פון דער נויטווענדיגער דערנעהרונג.

אין אַ קורצער צייט ווערען דאָ און דאָרט געשאַפען ספעציעלע קאָמיטעטען פאַר קינדער-הילף, שוין צום סוף יאָהר ווערען אין 9 שטעט בעשפייזט אַריבער 6000 קינדער, די דאָזיגע צאָהל איז אָבער לאַנג ערך נישט געווען גלייך צו דער ג גרויסער נויט פון די שול-קינדער, בעזונדערס פון די קליינע שטעטלעך אין די מזרח- און צפון-קרעסען.

ערשט אַ דאַנק דעם אַמעריקאַנער „דזשאָינט" און דער פראַנצויזישער „אַליאַנס-איזראַעליט" איז ערמעגליכט געוואָרען צו פערשפרייטען די דערנעהרונגס-אַקציע פון די קינדער אין די שולען און אַרומנעהמען אונטער איהר שוץ צעהנדליגער קליינע פערוואָרפענע יודישע שטעטלעך מיט פילע טויזענדער יודישע קינדער.

ווי ווייט די אַקציע איז פערשפרייט בעווייזט דאָס, וואָס ביי היינטיגען טאָג ווערען געשפייזט 35,314 קינדער אין 119 שטעט און 400 אַנשטאַלטען, די דערנעהרונג אין דער פאָרם פון פריהשטיקען און אין איינינגע ערטער אויך פון געקאָכטע מיטאָגען ווערט אַרויסגעגעבען אין ס'רוב ערטער אין אַלע שולען אָהן אונטערשיד פון ריכטונג און פאַר אַלע קינדער.

די הויפט-אויפמערקזאַמקייט ביי דער הילפס-אַקציע איז קאָנצענטרירט אין די גרעסערע פאַבריק-צענטערס, וואו די אַרבייטער-בעפעלקערונג לייד'ט הונגער און אויף די קרעסען בעזונדערס אין ווילנער גראָדנער געגענד, וואו די לאַגע פון דער אָרטיגער יודישער בעפעלקערונג איז ממש קאַטאַסטראָפאַל.

די אַקציע האָט אַרויסגערופען צום לעבען אַ רייה נייע קערפערשאַפטען, ווי ספעציעל בעשפייזונגס-קאָמיטעטען ,פרויען-גרופען, קינדער-הילפס-קאָמיטעטען א.אַ.וו. פאַר דער גאַנצער צייט פון דער אַקציע וועלען די אויסגאַבען בעטרעפען אַריבער 170 טויזענד זלאָטעס, דער צענטראַל-קאָמיטעט האָט בעצייטענס זיך צו רעכענען מיט אַ דעפיציט אין דער אַקציע, ווען עס זאָל נישט קומען קיין ווייטערדיגע שטיצע פאַר דער בעשפייזונגס-אַרבייט.

דער עיקר זאָרג פון קאָמיטעט איז איצט, וואָס זאָל מען טון פאַר דער קינדער-נויט נאָך יו"ט, און לכל הפחות ווי צו דערפיהרען די בעשפייזונג ביז סוף שול-יאָהר,. פון דער פראָווינץ קומען אָן פערצווייפעלטע ווענדונגען וועגען הילף.

אַלע בריף פון די אָרטיגע רבנים, דאָקטוירים, כלל-טוערס ,קהלות או ולעהרער זענען פול מיט פערצווייפלונג לגבי דער צוקונפט און פאָדערען אין איין קול וועגען פאָרטזעצען די בעשפייזונג.

צי וועט דער דאָזיגער וועה-געשריי און האַרצרייסענדער הילפס-רוף געפינען אַנ'אָפּקלאַנג? מען דאַרף האָפען, אַז אין דער אויסערסט שווערער צייט וואָס מיר לעבען איצט איבער, וועט דאָך געטון ווערען דאָס מאַקסימום פון דעם, וואָס עס איז דרינגענד נויטיג פאַר דאָס הייליגסטע, וואָס מיר בעזיצען, פאַר דאָס טייערסטע, וואָס מיר האָבען „פאַר דעם יודישען קינד".

דער קולט פון מיקאַדאָ אין יאַפּאַן

ווי אַזוי מען בעאַרבייט די מוחות פון דער יוגענד אין לאַנד פון דער אויפגעהענדער זון

די אייראָפּעער זענען שוין געוואוינט צו בעוואונדערען די געהאָרכזאַמקייט, די העכסטע דיסציפלינירטקייט, וואָס כאַראַקטעריזירט די יאַפּאַנער, זייער איבערגעגעבענקייט צום קייזער און גרייטקייט פאַר'ן מיקאַדאָ צו גאָהן אין פייער און וואַסער, די אָפּפערווילליגקייט אין דער צייט פון קריג, מיט איין וואָרט אַט די אַלע טוגענדען, וואָס מאַכען פון דעם יאַפּאַנער דעם געפעהרליכסטען געגנער אין דער צייט פון קריג און בכלל אין קאַמף. ווענינגע ווייסען אָבער, אַז די דאָזיגע מעלות פון יאַפּאַנער ווערען דערגרייכט דורך אַ קונציגען סיסטעם פון בעאַרבייטען די מוחות פון פאָלק פון דער יוגענד אָן, אַז די גרויסע איבערגעגעבענקייט צום מיקאַדאָ און צו די הערשענדע שיכטען ווערט געפּלעגט דורך אַ קינסטליכען סיסטעם פון פעלשען די ווירקליכקייט און די געשיכטע פונקט אַזוי ווי דאָס איז פּראַקטיצירט געוואָרען אין פיל אַנדערע לענדער.

די פּראָאינטערעסירטע אין איינהאַלטען די פעאָדאַלע פערהעלטענישען אין לאַנד האָבען געשאַפען אַ נייע רעליגיע, וואָס איהר הויפּט-קולט בעשטעהט אין פערגעטערען דעם קייזער (מיקאַדאָ). די דאָזיגע רעליגיע ווערט צומייסטענס קולטיווירט אין די שולען צווישען דער יוגענד. דאָרט זענען איינגעפיהרט טעג, ווען די יוגענד מוז שטעהנלאַנג זיך בוקען פאַר'ן פּאָרטרעט פון מיקאַדאָ. די לעהרע פון געשיכטע בעשטעהט נישט אין עפּעס אַנדערש ווי אין לויבען און פערגעטערען דעם קייזער און זיינע אבות. לויט דער פעראָרדנונג פון דער רעגירונג זענען פערפאַסט געוואָרען ספעציעלע לערןביכער, אין וועלכע, צום טראָץ פון דער היסטאָרישער וואָרהייט, ווערט דערצעהלט, אַז אין יאַפּאַן האָט פון קדמונים אָן געהערשט אַ פולשטענדיגע האַרמאָניע צווישען דעם מיקאַדאָ און זיינע אונטערטאַנען. אין יאַפּאַן זאָל קיינמאָל נישט האָבען פאָרגעקומען קיין שום אויפשטאַנד, קיין שום רעוואָלוציאָנערע בעוועגונג. און דעס איז אַלץ דערפאַר, ווייל דאָס יאַפּאַנישע פאָלק איז בעשאָנקען אַ דאַנק זיינע הערשער מיט געטליכע אייגענשאַפטען, בעזיצט אַ בעזונדערן ריטערליכען גייסט, וואָס הייסט „בושידאָ" און וואָס קיין שום אַנדער פאָלק אויף דער וועלט ווייסט נישט דערפון.

גאַנץ אַנדערש זעהט אויס די יאַפּאַנישע היסטאָרישע ווירקליכקייט. קיין שום פאָלק איז זיך נישט בעגאַנגען אַזוי אָהן כבוד מיט זיינע הערשער ווי דאָס יאַפּאַנישע. די קיסרים האָט מען אַראָפּגעוואָרפען און נישט איינער פון זיי האָט ביי דער דאָזיגער געלעגענהייט פערלוירען זיין געטליכען קאָפּ. אין משך פון הונדערטער יאָהרען איז נישט געווען דער פאַל, אַז ביים ענדערען פון קייזער זאָלען נישט פאָרקומען קיין בלוטיגע קאַמפען, אויפשטאַנדען און בלוט-פערגיסונגען מען האָט פיל מאָל די קיסרים פערשיקט אין ווייטע אינזלען און איינער פון זיי איז צוריקגעקומען אין דער הויפּט-שטאָט פערנייהט אין אַ זאַק מיט פיש. אין משך פון הונדערטער יאָהרען האָט זיך די מאַכט געפונען אין די הענד פון די שאָגונען (הויף-מיניסטאָרען) וועלכע האָבען געצוואונגען די קיסרים זיך אָפּצוזאָגען פון טראָן לטובת זייערע מינדעריעהריגע קינדער, כדי די הויף-קאַמאַרילע זאָל קאָנען פרייער הערשען איבערן פאָלק. נישט זעלטען האָבען די קיסרים געמוזט פשוט הונגערן אין זייערע בעגילדעטע פאַלאַצען און איינינגע פון זיי האָבען געמוזט האַנדלען מיט זייערע אויטאָגראַפען, כדי צו קאָנען אויסהאַלטען זיך און די פאַמיליע.

אַט די אַלע אמת'ע אמת'ען טאָר דער לעהרער פון געשיכטע אין דער יאַפּאַנישער שולע אפילו נישט בעריהרען, זיין אויפגאַבע בעשטעהט אין דעם איינצורעדען די קינדער די נישט געשטויגענסטע מעשיות וועגען דער געטליכער גרויסקייט פון מיקאַדאָ. און קיין וואונדער איז נישט, וואָס ביי אַזאַ לעהרע פאַלט דער שיין פון געטליכקייט אויך אויף די מענשען, וואָס שטעהען נאָהענט צום מיקאַדאָ און דאָס ליגט אין די אינטערעסען פון די, וועלכע האַלטען די מאַכט אין די הענד.

געוואַלדיגע שפּאַנונג פון אַרבייטסלאָזיגקייט

און וואוקס פון די פּרייזען אויף אַרטיקלען פון ערשטען געברויך

די אַרבייטסלאָזיגקייט אין לאַנד וואַקסט אויף אַ דערשרעקענדיגען אופן און גלייכצייטיג שטייגען די פּרייזען אויף די אַרטיקלען פון ערשטען לעבענס-געברויך. וואָס האָט די רעגירונג בדעה צו טון לגבי אַט די צוויי גרויליגערע ערשיינונגען? די דאָזיגע פראַגע וואַרפט אויף דער „ראַבאָטניק", וועלכער שרייבט:

נישט געקוקט אויף אַלע אָפיציעלע סטאַטיסטיקעס און אויף אַלע נחמות פון דער סאַנאַציע-פּרעסע, האַלט זיך די אַרבייטסלאָזיגקייט אין אַ שפּאַנונג, וואָס איז אין פּוילען נאָך קיינמאָל נישט נאָטירט געוואָרען. ווען מען וועט צו די רעגיסטרירטע אַרבייטסלאָזע צוגעבען די טויזענטער מענשען, וועלכע האָבען נישט קיין אַרבייט און קיין פערדינסט, וועלכע ווערען צוליב פערשידענע פאָרמאַלע טעמים נישט רעגיסטרירט, וועט דאָס בילד זיין נאָך מעהר פינסטער. אַ האַלבער מיליאָן מענשען, אינאיינעם מיט די פאַמיליעס זיכער אַ צוויי מיליאָן מענשען, וואָס האָבען נישט קיין מיטלען צום לעבען, אין בעסטען פאַל געניסט אַפשר אַ פערט חלק פון זיי, פון וועלכע עס איז אונטערשטיצונגען גראָשען אָדער פון אַנדערע אָרימע הומאַניטאַרע הילף, די איבריגע האָבען בכלל נישט וואָס אַריינצולעגען אין מויל אַריין. לאָמיר דערצו צוגעבען די גליקליכע, וואָס האָבען וועלכע עס איז בעשעפטיגונג און וואָס אַ דאַנק דער אַלגעמיינער רעדוקציע אין די פּריוואַטע און אין די מלוכה'שע פאַבריקען פערדינען זיי אַ העלפט פון דעם, וואָס פריהער... לאָמיר נאָך צוגעבען די אַלגעמיינע פיהלבאַרע רעדוקציע פון די לוינען, וועלכע האָט אַרומגענומען אַלע אונטערנעהמונגען אָהן אויסנאַהם.

ביי די דאָזיגע בעדינגונגען ווערט די פּראַגע פון אינערליכען מאַרק, דאָס הייסט די פּראַגע פון געברויך פערוואַנדעלט ממש אין אַ טראַגישע דילעמע: איבערלעבען, זאָל זיין אפילו אין דער גרעסטער דחקות, אָדער אָפּגעהן שווערער הונגער.

די ווירטשאַפטליכע פּראַגע, וועלכע איז פאַר יעדער געזעלשאַפט שטענדיג אויסערגעוועהנליך דאַרף מען נעהנטער נישט אויפקלערען.

דאָס איז אַ לאַגע, וועלכע לעגט אַרויף אויף די אַזוי גערופענע מאַסגעבענדע פאַקטאָרען די גאַנצע לאַסט פון פעראַנטוואָרטליכקייט פאַר אַלצדינג, וואָס קאָן פון דער לאַגע ענטשטעהן. בפרט ביי אונז אין פּוילען. וואו דער דאָזיגער פאַקטאָר האָט, ווי בעקאַנט, זיך אַנערקענט פאַר דעם איינציגען און אויסשליסליך קאָמפּעטענטען און בערעכטיגטען צו רעגולירען דאָס עפענטליכע לעבען בלויז לויט זיינע אָנווייזונגען...

ווייטער ווייזט אָן די צייטונג אויף אַ רייה פאַקטען, וואָס זאָגען עדות, אַז עס וואַקסען די פּרייזען פון די וויכטיגסטע לעבענס-אַרטיקלען, אַז עס ווערט געפיהרט אַ גרויסע ספּעקולאַציע מיט ברויט און מיט פלייש, אַז אין דער דאָזיגער ספּעקולאַציע זענען פּראָאינטערעסירט די בערזעס. די צייטונג פרעגט, וואָס האָט די רעגירונג בדעה צו טון, כדי צו מאַכען אַ סוף צו דער ספּעקולאַציע, וועלכע וואַרפט אַריין אין תהום פון פערצווייפלונג די ברייטסטע און אָרימסטע מאַסען פון דער בעפעלקערונג.

אַ קריסטליכע סעקטע אין ענגלאַנד

וואָס איינער פון איהרע רעליגיעזע עיקרים

איז דער יודישער ארץ-ישראל-אויפבוי

לאָנדאָן, (יט"א). אין משך פון לעצטען חודש זענען פון ענגלאַנד אָפּגעפאָהרען קיין א"י אַנ'ערך פינף הונדערט פּערזאָן וואָס האָבען בדעה צו פערבלייבען אין לאַנד ביז איבער פסח. צווישען די טוריסטען געפינען זיך פיל יודישע און אויך נישט יודישע אינדוסטריעלער וואָס זייערע פירמעס בעטייליגען זיך אין דעם תל-אביבער מזרח-יריד.

צוזאַמען מיט איינער פון די יודישע טוריסטען גרופּעס זענען קיין א"י אויך אָפּגעפאָהרען 11 ענגלענדער פון דער קריסטליכער סעקטע, וואָס איז בעקאַנט אונטער'ן נאָמען „קריסטען-אַדעלפיאַנער" די דאָזיגע סעקטע גלויבט, אַז קריסטוס וועט צוריקקומען אויף דער ערד, ווען די יודען וועלען זיך אומקעהרען קיין א"י. די מיטגלידער פון דער דאָזיגער סעקטע ווייזען דעריבער אַרויס אַ שטאַרקען אינטערעס פאַר דער ציוניסטישער בעוועגונג און בעטייליגען זיך אַקטיוו אין דער אונטערשטיצונג פון די א"י-אויפבוי-פאָנדען, בעזונדערס פון קרן-קימת. אין די קירכען פון די קריסטען-אַדעלפיאַנער ווערען געזאַמעלט שפענדען פאַר'ן קרן-קימת בעת די שבתדיגע און זונטאָגדיגע גאָטעסדינסטען, בעת וועלכע עס ווערען שטענדיג אָפּגעריכט תפילות פאַר דער „אויסלייזונג פון לאַנד פון ישראל פאַר די בני-ישראל".

די סעקטע פון די אַדעלפיאַנער צעהלט פיל טויזענדער מיטגלידער און האָט אייגענע קירכען אין פערשידענע טיילען פון ענגלישען קעניגרייך.

1,222,658 יודען דעקלאַרירט יודיש אַלס זייער מוטער-שפּראַך אין אַמעריקאַ

וואַשינגטאָן, (יט"א) לויט די מאַטעריאַלען פון דער פאָלקסצעהלונג וואָס זענען איצט פּער עפענטליכט געוואָרען בעטרעפט די צאָהל יודען, וואָס האָבען דעקלאַרירט יודיש אַלס זייער מוטער-שפּראַך אין אַמעריקאַ 1,222,658.

אין דער דאָזיגער צאָהל געהען אַריין 556466 אין שטאַט ניו-יאָרק, 68264 אין ניו-דזשוירזי און 225,05 אין קאָנעטיקאָט.

יודיש פערנעהמט דעם צווייטען פּלאַץ, נאָך איטאַליעניש, די מוטערשפּראַכען פון דער נישט-ענגליש-רעדענדער בעפעלקערונג.

אַנטי-פסח-קאַמפּאַניע אין סאָוו. רוסלאַנד

אָנהויב פון אַנטי-רעליגיעזער ערציהונג

מאָסקווע, (י.ט.א.) די יודיש-סאָוועטישע פּרעסע איז אַרויס מיט אַ פאָדערונג, אַז די הייאָהריגע אַנטי-פסח-קאַמפּאַניע זאָל זיין אַנ'אָנהויב פון פּלאַנמעסיגער, סיסטעמאַטישער אַנטי-רעליגיעזער ערציהונג אין משך פון אַ גאַנץ יאָהר.

דער פּראָגראַם פון דער אַרבייט זעהט פאָר צו אָרגאַניזירען „אַפּיקורסים-קעמערלעך", ספּעציעלע אַנטי-רעליגיעזע סעמינאַרען, פערשטאַרקען די אַנטי-רעליגיעזע פּראָפּאַגאַנדע פון אַלע יודישע קלובען, „רויטע ווינקלען" א. א.

אין איינינגע שטעט און שטעטלעך ווי קאַמענעץ, אין פּאָלאָנע און אַנדערע זענען ביי די שטאָטישע סאָוויעטען אָרגאַניזירט געוואָרען ספּעציעלע „שטאַבען", וואָס וועלען אָנפיהרען מיט דער גאַנצער אַנטי-פסח-אַקציע.

אַ גרויסע אַנטי-פסח-אויסשטעלונג איז איינגעאָרדענט געוואָרען אין אָדעס אין דער אַנטי-רעליגיעזער אָפּטיילונג פון דעם אַלאוקראַינישען מלוכה-מוזיי פאַר יודישע קולטור אויפ', נאָמען פון מענדעלע מוכר ספרים.

ווי יעדען יאָהר פאַר פסח און פאַר די ימים נוראים, האָט זיך אויך איצט אָנגעהויבען אַ קאַמפּאַניע פאַר דער פערוואַנדלונג פון פיל שוהלען אין אַרבייטער-קלובען. אין קרעמענטשוג איז מען זיך משתדל. עס זאָל איבערגעגעבען ווערען פאַר אַ „קיסטאַרען-קלוב" די געביידע פון דעם אַלטען חבד-בית-מדרש.

גלייכצייטיג פערעפענטליכט די יודיש-סאָוויעטישע פּרעסע פיל קאָרעספּאָנדענצען פון דער פּראָווינץ וועגען „גרויסע מאַסען יודישע האַרעפּאַשניקעס, וואָס האָבען נאָך נישט איינגעריסען מיט רעליגיע", וועגען פסח-פעקלעך פון אויסלאַנד א. אַ. וו.

די יודיש סאָוויעטישע צייטונגען ווידמען כמעט טאָג-טעגליך אַ כך שפּאַלטען דער אַנטי-פסח-קאַמפּאַניע, דאַגעגען איז וועגען דער קריסטליכער פאַסכע אין די נישט-יודישע צייטונגען דערווייל נאָך קיין איין שורה נישט געווען. די דאָזיגע אַקציע ווערט דאָרט געפיהרט בלויז דורך דער ספּעציעלער אַנטי-רעליגיעזער פּרעסע.

17,000 דאָקומענטען וועגען דרייפוס-פּראָצעס

אַ מתנה פון אַ יוד פאַר דער שטאָדט פּאַריז

פּאַריז, (יט"א). דער נישט לאַנג פערשטאָרבענער רייכער פּאַריזער יודישער אינדוסטריעלער מ. אָקס האָט אָפּגעשריבען אין זיין צוואָה לטובת דער שטאָט פּאַריז אַ קאָלעקציע פון 17.000 דאָקומענטען און פערשידענע אַנדערע מאַטעריאַלען, וואָס האָבען אַ שייכות מיט דער היסטאָרישער דרייפוס-אַפּערע.

די טעג איז אין פּאַריז געעפענט געוואָרען די אויסשטעלונג פון דער דאָזיגער דרייפוס-קאָלעקציע אין פּאַריזער מוזעאום „קאַרנאַוואַלע". חוץ פערשידענע דאָקומענטען און קאָפּיעס פון דאָקומענטען, וואָס זענען בעהאַנדעלט געוואָרען בעת די פערשידענע סטאַדיעס פון דרייפוס-פּראָצעס, ענטהאַלט די קאָלעקציע אויך אַנ'אויסשעפּענדע זאַמלונג פון צייטונגען פון אַלע וועלט-טיילען אין וועלכע עס ווערען בעהאַנדעלט אָהער בעריהמטע פערשידענע פּרטים פון דער דרייפוס-אַפּערע, מיט דער דאָזיגער קאָלעקציע האָבען זיך בענוצט צאָהלרייכע שריפטשטעלער און פּובליציסטען פאַר זייערע ווערק וועגען דער דרייפוס-אַפּערע, צוו. אַנד. האָבען פון דער זאַמלונג געשעפּט מאַטעריאַלען וועגען דעם דרייפוס-פּראָצעס דער בעקאַנטער שריפטשטעלער דר. ברונאָ וויל און דער פראַנצויזישער דראַמאַטורג זשאַק רישפּען.

ווייב נעמט נקמה (אַנ'אַראַביש מעשה'לע)

פון ש. רוסיאַנאָוו.

שניט־צייט, די זון ברענט ווי אַ פייער איבער די קעפּ פון די מענער און פרויען, וועלכע נעהמען אַרונטער די תבואה פון פעלד, צווישען די שניטער־קעס, וועלכע ציהען זיך פּאָרלעך־ווייז איבער'ן פעלד, געפינען זיך די צוויי שוועסטער, יאַדוטאַס און קאַדימאַ, ביידע אין ווייסע קליידלעך און פאַרביגע טיכלעך אַרום האַלז. קאַדימאַ געהט אַפריהער, מיט דער קאָסע אין דער האַנט, און שניידט אויף רעכטס און לינקס די הויכע זאַנגען, יאַדוטאַס געהט איהר נאָך, טראָט ביי טראָט, און פערבינדט די אָפּגעשניטענע זאַנגען אין קליינע גאַרבען.

הינטער די שניטערקעס, אַ פּאָר צעהנדליג אין צאָהל, געהט נאָך מיט אַ פערד און וואָגען סטעווי זשאַטאַ, אַ געזונטער יונג מיט פייערדיגע אויגען, וועמעס אַרבייט בעשטעהט אין צונויפקלייבען די פערבונדענע גאַרבען און זיי אַוועקפיהרען אין שייער. סטעווי זשאַטאַ מערקירט אויס, אַז זיין געשפּאַן זאָל זיך געפינען באָהענט צו די צוויי שוועסטער, בילד שעהנע מיידלעך, איבערהויפּט לאָזט ער נישט אַרונטער זיינע בליקען פון דער יונגערער, קאַדימאַ, ער קוקט איהר נאָך, ווי זי פאָכעט מיט דער קאָסע הין און צוריק און ווי איהרע בריסטען הויבען זיך בשעת מעשה אַרויף און אַראָפּ. איהם כאַפּט אַזש שווינדלען אין די אויגען דערפון, אָבער ער לאָזט איהר נישט אָפּ פון בליק אויף אַ רגע.

קאַדימאַ איז נאָך נישט אַלט קיין פולע זעכצעהן יאָהר, זי איז רייצענד שעהן און קערפּערליך ענטוויקעלט. די יונגעלייט אויפ'ן פעלד ווערען פאַר איהר די כפּרה, קאַדימאַס הויפּט צוציהונגס־קראַפט שטעקט אין איהרע לאַנגע האָהר, ווי רויטע גאָלד, וועלכע זי טראָגט אַנדערש ווי איהרע חברטעס. אַנשטאָט פערפלאָכטען אין לאַנגע צעפּ, ליגען איהרע האָר צושאָטען איבער די אַקסלען און בלענדען מיט זייער קאָליר די אויגען פון די מענער.

סטעווי זשאַטאַ טרעט נישט אָפּ פון די צוויי שוועסטער. ער געהט זיי נאָך ווי אַ הונט אַ באַלעבאָס. דער אויפזעהער האָט איהם שוין איין מאָל געוואָלט אַוועקשיקען פון דער אַרבייט, ווייל ער האָט איבערגעלאָזט אויפ'ן פעלד גאַנצע סנאָפּעס מיט זאַנגען. אַזוי פערנומען איז ער געווען מיט נאָכגעהן נאָך קאַדימאַ. אפילו נאָך דער אַרבייט, ווען אַלע פלעגען זיך פערקלייבען אין שייער, אָדער אין הויף און זיך דערצעהלען פיקאַנטע געשיכטעס און שטיפען און לאַכען האָט ער, סטעווי זשאַטאַ זיך געהאַלטען צוזייטגעצויגען פון אַלעמען, זיין קאָפּ איז געווען פערנומען מיט קאַדימאַ'ן, פאַר זיינע אויגען האָט זיך געוויגט קאַדימאַס וואַלד פון גאָלדענע האָר און איהרע שאָקעלדיגע בריסט, וועלכע האָבען גערויבט זיין שלאָף און איהם נישט געלאָזט רוהען.

און דאָס אַלץ האָט מיט סטעווי זשאַטאַ נישט געדאַרפט פאַרקומען. פאַרוואָס? ווייל סטעווי זשאַטאַ איז געווען אַ פערהייראַטער מאַן און ער האָט געהאַט אַ שעהנע פרוי, וועמען ער האָט שטאַרק ליב געהאַט, און ער האָט נישט געוואָלט איהר פערשאַפען קיין עגמת נפש. זי האָט געאַרבייט צוזאַמען מיט איהם דאָ אויפ'ן פעלד. זי איז געווען שטערבליך פערליבט אין איהר מאַן. און זי האָט בעמערקט די זשעדנע בליקען, וואָס איהר מאַ וואַרפט אויף דער יונגער מיידעל מיט די גאָלדענע האָר. און איהר האָט דאָס זעהר געערגערט. אָבער זי האָט געשוויגען, זי האָט געוואַרט ביז ער וועט זיך אויסניכטערען פון זיין שכרות, ביז ס'וועט זיך ענדיגען די אַרבייט אויפ'ן פעלד, און דאָס מיידעל וועט אַוועק פון וואַנען זי איז געקומען.

דאָס זענען געווען קאַריטאַ'ס — זשאַטאַ'ס ווייב מחשבות. אין האַרצען אָבער האָט ביי איהר געברענט אַ העלישער פייער פון אייפערזוכט.

דערווייל איז זשאַטאַ געוואָרען קאַדימאַס שאָטען וואו זי איז געשטאַנען, וואו זי איז געגאַנגען, איז ער איהר נאָכגעגאַנגען, ביז עס האָט זיך געמאַכט אַ געלעגענהייט צו האָבען מיט איהר אַ געשפּרעך נישט אויף שטום־לשון, געקומען איז די געלעגענהייט אומגעריכט און אומדערוואַרטעט, קאַדימאַ האָט געפונען אין פעלד בשעת דער אַרבייט אַ נעסט מיט פייגעלעך צווישען די זאַנגען, זי האָט אָפּגעשטעלט איהר קאָסע און צוגעדעקט די נעסט מיט דער רויטער טיכעל פון איהר האַלז, זי איז דאַן אָנגעגאַנגען ווייטער מיט דער אַרבייט, דאָס טיכעל האָט איהר געזאָלט דינען פאַר אַ צייכען צוצוגעהן דאָרט ווען זי וועט פערטיג ווערען מיט דער אַרבייט, און איבערטראָגען די נעסט אין אַ זיכערען אָרט.

קאַדימאַ האָט דאָס שטיקעל אַרבייט אָפּגעטון שנעל, דער אויפזעהער זאָל דאָס נישט בעמערקען, אָבער נישט שנעל גענוג פאַר די אויגען פון איהר שאָטען — סטעווי זשאַטאַ. ער איז באַלד צוגעשפּרונגען צום פלאַץ און אַראָפּגעכאַפּט דאָס טיכעל פון נעסט.

— רשע איינער! — האָט זיך קאַדימאַ אויף איהם צושריגען — לעג אוועק דאָס טיכעל צוריק אויפ'ן נעסט. ווען נישט קאָן נאָך אימיצער די אָרימע פייגעלעך צוטרעטען מיט די פיס!

— אַוועקלעגען צוריק דאָס טיכעל אויפ'ן נעסט? מיט פערגעניגען! אָבער כ'וויל בעצאָהלט דערפאַר.

— בעצאָהלט? וואָס קאָן איך דיר געבען זשאַטאַ, — האָט דאָס מיידעל געפרעגט מיט אַנ'אומשולדיגען שמייכעל און הערביי אַרויסגעשטעלט אַ שורה מיט פערלדיגע ציינער געגען דער זון.

— עטוואָס, וואָס קאָסט דיר נישט קיין פּיאַסטער אפילו — אַ קוש! און דאָס טיכעל איז דיינע!

— שעהמען מעגסטו זיך, זשאַטאַ! וואָס וועט דיין ווייב זאָגען?

זשאַטאַ האָט גענומען דאָס טיכעל און אַריינגעלעגט צו זיך אין בוזים.

— אַהין אַ קוש גיב איך אָט דיר נישט אָפּ! — האָט ער געזאָגט און שטייפער צוגעדריקט דאָס טיכעל צום בוזים.

— איך זאָרג זיך נישט. אַללאַה וועט דיר שוין פאַר דער עבירה בעשטראָפען ווי דו פערדינסט. ער איז דער בעשיצער פון אַלע שטומע בעשעפענישען, די אָרימע פייגעלעך, נעבעך.

— ס'אַ מזל די פייגעלעך האָבען עס! — האָט זשאַטאַ געזאָגט מיט אַ זיפץ. אָבער קאַדימאַ האָט דיינע רייד נישט פערשטאַנען. אָדער אפשר האָט זי די נישט געהערט. זשאַטאַ איז דאַן צוגעשטאַנען צו איהר מיט אַנדערע פאָרשלאַגען.

— קום ביינאַכט צום ברונים, איך וועל דיר דאַן אָפּגעבען דאָס טיכעל, איך וועל דאַן קניען צו דיינע פיס... און וועל... קום איידער דער מאָרגענשטערן געהט אויף...

אָבער קאַדימאַ האָט זיך פערשטאָפּט די אויערען, זי האָט נישט געוואָלט הערען, וואָס ער האָט דאָרט אַריינגעשעפּטשעט.

* * *

שפּעט ביי נאַכט. דער דאָרף ליגט איינגעהילט אין אַ טויטער שטילקייט. די מענער ליגען אונטער דעם פרייען הימעל. די פרויען אין שייער, און אַלע שלאָפען זיי ווי געהרגעטע, — מיד נאָך אַ שווערען טאָג אַרבייט אונטער דער ברענענדיגער זון. צווישען די שלאָפענדיגע מענער ליגט אויך זשאַטאַ מיט אָפענע אויגען און קוקט אויפ'ן הימעל. וואַרט אויף דעם מאָרגענשטערן. די נאַכט איז אַ לאַנגע און ציהט זיך ווי פון פעך, אָבער ער האָט פאָרט דערוואַרט — דער מאָרגענשטערן איז ערשינען. שנעל ווי אַ קאַץ האָט זיך זשאַטאַ אויפגעהויבען פון געלעגער און גענומען קריכען צום ברונים, וואָס איז געלעגען איינגעטונקט צווישען געדיכטע קוסטעס, דאָרט איז ער געשטאַנען אַ לאַנגע צייט, ביים ראַנד פון ברונים, און געוואַרט, וועט זי קומען? האָט ער זיך געפרעגט.

דער ענטפער האָט אויף זיך לאַנג נישט געלאָזט וואַרטען. זשאַטאַ האָט בעמערקט אַ שלאַנקע פיגור, אַרויסשלייכענדיג זיך פון שייער, וואו די פרויען האָבען געשלאָפען. איז דאָס קאַדימאַ? דאָס האַרץ האָט איהם גענומען קלאַפּען ווי מיט טויזענטער האַמערען. די פיגור איז געגאַנגען אין דער ריכטונג פון ברונים. יאָ. דאָס איז געווען זי — קאַדימאַ! זי האָט געטראָגען אַ ווייסע נאַכט־העמד, וואָס איז געלעגען אויף איהר קערפּער און ערטערווייז ענטבלויזט איהר נאַקעטע לייב. איהרע לאַנגע, גאָלדענע האָר, האָבען געגליהט, ווי רויטער פייער, אין דער האַלבער טונקעלקייט. זי איז געגאַנגען באָרוועס...

* * *

ס'האָט זיך דערהערט דאָס קרעהען פון אַ האָן, ווען יאַדוטאַס האָט זיך אויפגעכאַפּט און דערזעהן איהר שוועסטערס ליידיגע געלעגער, האָט זי אַרויפגעכאַפּט אויף זיך, נישט טויט נישט לעבעדיג, דעם מאַנטעל, און איז אַרויס אין דרויסען, אין הויף איז נישט געווען קיין סמן פון אַ לעבעדיגען נפש. יאַדוטאַס האָט אַרומגעזוכט אין יעדען ווינקעל פון הויף און קאַדימאַן נישט געפונען. יאַדוטאַס האָט זיך דאַן אַוועקגעלאָזט מיט דער אויסגעטראָטענער שטעג צום ברונים הינטערען הויף, זי האָט געטאַפּט אין דער האַלבער פינסטערקייט און געזוכט צו פערנעהמען דעם קלענסטען גערויש. אָבער אַרום איהר איז געווען שטיל ווי אויף אַ בית עולם, ערשט דאָרט, לעבען ברונים האָט זיך פאַר יאַדוטאַס אויגען ענטפּלעקט אַ בילד, וואָס האָט פערקיהלט דאָס בלוט אין איהרע אָדערען.

אויפ'ן גראָז, אַ האַלב נאַקעטע, איז געלעגען איהר שוועסטער, קאַדימאַ אַ געחלשטע, זי איז געלעגען מיט דעם פנים אַרויף, איהר מויל איז געווען פערבונדען מיט אַ רויטער פאַטשיילקע — קאַדימאַס טיכעל! אַרום איהר אין אַלע זייטען, צוקאָפּענס, צופוסענס, זענען געלעגען אָנגעוואָרפען גאַנצע הויפענס מיט אָפּגעשוירענע האָר! — קאַדימאַ'ס לאַנגע, גאָלדענע האָר! יאַדוטאַס האָט גלייך אָנגעשעפּט אַנ'עמער וואַסער פון ברונעם און דערמיט בעגאָסען איהר שוועסטערס בלייכען פנים. קאַדימאַ האָט זיך אַ צאַפּעל געטון און אויפגעעפענט די אויגען.

— וואו בין איך? — האָט זי געפרעגט און דערזעהענדיג די שוועסטער לעבען זיך, האָט קאַדימאַ גענומען שרייען: „קאַדיטאַ!“ „קאַדיטאַ“! און אָנגעצייגט מיט דער האַנט אין דער ריכטונג פון דעם שייער, וואו עס זענען געשלאָפען די שניטערקעס.

יאַדוטאַס האָט די שוועסטער גאָרנישט געפרעגט, איין קוק אויף דער צובראָכענער שערעלע וואָס זי האָט דערקענט אַז עס בעלאַנגט צו זשאַטאַ'ס ווייב, קאַריטאַ, האָט אַלעס דערצעהלט.

— זאָגט דיר זשאַטאַ נישט געקאָנט בעשיצען פון דער שרעקליכער פרוי? — האָט יאַדוטאַס געפרעגט.

— קאַריטאַ איז מיר בעפאַלען די מינוט, וואָס זשאַטאַ איז אַוועק. זי האָט מיר פערשטאָפּט דאָס מויל מיט דעם טיכעל און איך האָב זיך נישט געקענט וועהרען און דאַן — דאַן איז געשעהן וואָס דו זעהסט.

בלייבען ווייטער אין פעלד איז פאַר קאַדימאַן געווען אוממעגליך. אַ מיידעל מיט אָפּגעשוירענע האָר טאָר זיך נישט ווייזען אין אַנ'אַנשטענדיגער געזעלשאַפט. ביידע שוועסטער זענען אַוועק אין אַ פרעמדען דאָרף, ווייט פון זייערע עלטערען, און דאָרט אָפּגעוואַרט ביז קאַדימאַס האָר זענען צוריק אָפּגעוואַקסען.

אָט אויף אַזאַ אופן האָט אַנ'אייפערזיכטיגע אַראַבער־ווייב נקמה גענומען פון דעם מיידעל, אין וועמען איהר מאַן האָט זיך געליבט.

א בילד פון די וואהלען אין דייטשלאנד

דער רייכסקאַנצלער ברינינג פערלאָזט דעם וואַהל-לאָקאַל

דער חתן איז נישט געקומען צו דער חתונה און די כלה פאדערט א גט...

א זעהר טשיקאווע געשיכטע אין א יודישער פאמיליע אין פאריז

פּאַריז.

אַלזאָ, וואָס זשע איז זי? — אַ מיידעל אַ ווייבעל? — עס איז גאָרנישט אַזוי לייכט צו ענטפערען דערויף, ווייל דאָס מיידעל האָט טאַקע חתונה געהאַט, אָבער זי איז פאָרט נישט קיין ווייבעל און דאָס שענסטע דערביי איז, וואָס זייענדיג אַ מיידעל פאָדערט זי אַ גט פון איהר געזעצליכען מאַן!

— נישט קיין שלעכטער פלאָנטער וועט די טעג דאָס פּאַריזער געריכט דאַרפען אויפוויקלען.

אַ יודישער שניידער האָט געטון אַ שידוך. ער האָט בעקומען אַ כלה אויף זיכער און אַ נדן — אויף צוזאָג! — איז אָבער געקומען די צייט פון האַלטען דעם צוזאָג, האָט דער שווער, ווי עס פיהרט זיך אָפּט, גענומען דערצעהלען: — וועקסעלעך... אַקציעס.... פערלוירען געלד.... באַלד איז צוריק סעזאָן.... מיט איין וואָרט דער חתן האָט באַלד פערשטאַנען:

— דער נדן איז נישטאָ! —

איז ער אָבער נישט פון די פּראָסטע חתנים, ער האָט געשוויגען ביז אַ צייט, דאָס הייסט, אַבּסאָל מעהר ווי „ביז אַ צייט“, ווייל ער האָט געשוויגען ביז נאָך דער געזעצליכער חתונה. נאָכהער האָט ער אַ זאָג געטון: —

— שווער, לעבען זאָלט איהר, דעם נדן! —

האָט דער שווער געגלאָצט מיט די אויגען און געקוועטשט מיט די אַקסלען: —

— איך האָב נישט! —

— וואָס? —

— יאָ... איידעם מיינער... איך האָב נישט. האָסט אַזוי אויך געקריגען אַ טייערען בריליאַנט....

— וואָס פאַראַ בריליאַנט? —

— מיין טאָכטער! —

— אוי — וועט איהר זיך האַלטען מיט'ן בריליאַנט — האָט דער חתן זיך צושריגען — און איז אַנטלאָפען פון דער היים.

* * *

האָבען מענשען זיך אַריינגעמישט:

— פע, חתן ווי פּאַסט עס! —

ענטפערט דער חתן:

— די געזעצליכער חתונה איז געמאַכט... זאָל מען נישט מאַכען קיין יודישע חתונה און דאָס געלד וואָס דאַרף קאָסטען אַ חתונה זאָל מען מיר געבען.

צוקאָכט זיך שווער און שוויגער.

— גזלן! — די בילעטען זענען שוין צושיקט, ווערסטו אָפּרופען.... ביי אונז איז, אַ גרויסע שמחה און אונזער קינדס חתונה ווילען מיר פּראַווען ווי מען דאַרף.

— גוט, וועל איך אייך אָנלערנען.

— עה, ווערסט נישט זיין קיין שלעכטער...

אָבער דער חתן איז נישט פון די שוואַכע מענשען, געסט זענען געקומען. די כלה איז געשטאַנען אַ בלייכע אין איהרע כלה־קליידער. כלי־זמר האָבען געשפּילט, מען האָט געוואַרט:

— באַלד, באַלד די חופּה... די פיש האָבען אַראָפּגעשמעקט. דער בדחן האָט שוין געגרייט די שטימע.

איינער איז בלויז נישט געקומען אויף דער חתונה. —

— דער חתן.

מען האָט געוואַרט, געוויינט, ספּאַזמירט, געלאָזען די פיש מיט די אָנגעצונדענע ליכט: —

— דער חתן איז נישט געקומען.

* * *

האָט שווער און שוויגער גלייך בעשלאָסען: פאָדערען ביי איהם 20 טויזענד פראַנק פאַר די הוצאות און פאַר דער חרפּה און חוץ דעם בעטען אַנוליר'ען די געזעצליכע חתונה דאָס הייסט, פאָדערן אַ גט פאַר דער חופּה! —

האָט אָבער דער חתן אַריינגעשיקט צו דער כלה אַ רעיענטאַל פּאַפּיר, אויף וועלכען עס איז געשטאַנען:

— איך פאָדער אויף מיין געזעצליכע פרוי צו קומען וואוינען מיט מיר“.

איז געוואָרען אַ געשריי אין דער יודישער פאַמיליע: —

— וואָס געהן וואוינען אָהן אַ חופּה? —

ניין! ניין! —

טוט זיך איצט:

כלה'ס צד האָט אָנגעגעבען אויף אַ גט און מאָטיווירט עס מיט דער בעליידיגונג.

דער חתן פאָדערט דורך דעם רעיענט:

— זאָל מיין ווייב קומען צו מיר.

אין קורצען קומט פאַר דער פּראָצעס. אַדוואָקאַט סקאָפּ פערטיידיגט דעם חתן. אינטערעסאַנט, וואָס דאָס געריכט וועט פּסקנ'ען. דער משפּט דאַרף נאָך פאָרקומען אין אַפּריל: —

וואָס וועט ווערען פון דעם מיידעל־ווייבעל!?

דער נעוו. פּרעזידענט פון ארגענטינע אוריבורו, איז אָנגעקומען קיין איראָפּע.

פאַר אונזערע קינדער

וועכענטליכע בײַלאַגע פון „נײַעם פאָלקסבלאַט"

וואָס בערעלע האָט געפונען

אסתר אירליכט

אַלע האָבען ליב געהאַט בערעלען, ווייל ער איז געווען זעהר אַ גוט קינד. איין מאָל איז בערעלע געשטאַנען און געקוקט ווי מען שטעלט אויף אַ בײַ הויז. עס איז איהם זעהר געפעהלען געווען צו זעהען ווי די אַרבייטער שטעלען אויף דאָס הויז וואָרום ער ווייסט, אַז פון בעטראַכטען קומט אַרויס די וויסענשאַפט.

אינמיטען האָט ער דערהערט אַ טרויעריג בילען פון אַ הינטעלע, איז ער געלאָפען אויסזוכען עס, און ווען ער האָט עס געפונען אַביסעל שפּע־טער, האָט ער געזעהן אַז עס האָט אַ פערוואונדעט פיסעלע.

בערעלע האָט דאָס הינטעלע אַהיימגענומען, אויסגעהיילט דאָס פיסעלע ביז דאָס הינטעלע איז געזונט געוואָרען.

אין אַ אָווענט האָבען זיי זיך געשפּילט, און ווען זיי זענען שטאַרק פערשפּילט געווען האָט דאָס הינטעלע צעריסען אויף שטיקלעך אַ העמד פון בע־רעלע׳ס פּאַפּאַ.

בערעלע׳ס פּאָטער האָט זיך זעהר געבייזערט און געזאָגט, אַז ער וועט אַוועקשענקען דאָס הינטעל. דאָס קינד איז זעהר טרויעריג געוואָרען און איז געגאַנגען מאַכען דעם לעצטען שפּאַציר אין וואַלד.

די גאַנצע צייט איז דאָס הינטעל געגאַנגען לע־בען בערעלען, נאָר באַלד האָט ער אָנגעהויבען לויפען און איז פערשוואונדען.

בערעלע האָט עס אָנגעהויבען צו זוכען און נישט געפונען.

ווען ער האָט אָנגעהויבען צו געהען אַהיים האָט ער דערהערט בילען און דער־קענט אַז דאָס איז זיין הינטעל. האָט ער אָנגעהויבען געהען נאָכ׳ן בילען, ביז ער האָט דערזעהען זיין הינטעל ביי אַ קרום אָפּגעבראָכענעם בוים.

פון גרויס ביי־גיעריגקייט האָט ער זיך אַרומגע־קוקט און דערוויל דערזעהען אַ זאַק.

אויפמאַכענדיג דעם זאַק, האָט ער דער־זעהען אַ סך זאַכען פון גרויס ווערט. מסתמא אַ גנבה. בערעלע האָט דעם דאָזיגען זאַק אַוועקגעטראָגען צו דער פּאָליציי און דאָרט דערצעהלט ווי דאָס איז פאָרגעקומען. דער זאַק איז געווען פון זעהר אַ רייכען מענש. אין זעלביגען אָוונט איז דער גנב געגאַנגען זוכען דעם זאַק, איז אַרויס די פּאָליציי און איהם אָפּגעפיהרט אין תפיסה. דער רייכער האָט געגעבען בערעלען זעהר פיל געלד און בערעלע האָט זיך געקויפט ביכער און אַ סך שפּילצייג, נישט פער־געסענדיג אין הינטעלע, וועמען ער האָט געקויפט אַ שעהן שטיבעלע צום שלאָפען.

בערעלע׳ס פּאָטער האָט זיך שוין מעהר נישט געבייזערט, וואָרום סיי בערעלע, ווי דאָס הינטעלע האָבען אויפגעטון אַ גוטע זאַך.

——:O:——

טע. שליזקאָוו

פאַרוואָס דער האָז האָט אַ צושפּאָלטענע נאָז

(געשריבען פאַר מיין שמואל׳עקן, דעם ליבען)

אַ הוהן מיט אַ האָהן
הויבט זיך די מעשה
אַזוי אָט אָן:
האָרט ביים וועלדעל
ציהט זיך אַ פעלד׳על
אויסגעשפּרייט,
אויסגענייהט
מיט גרינעם גראָז.
איז זיך איינמאָל
מיישב רב האָז:
למאי — צו וואָס
זאָל ער זיצען
און שוויצען
אין דעמפּיגען וואַלד?
אפשר איז אַ פּלאַן
(זאָל זיין —
וואָס ס׳זאָל זיין —)
זיך אַביסעל צערירען,
זיך דורכשפּאַצירען
דורך דעם פעלד
אויסגעשפּרייט
און אויסגענייהט
מיט גרינעם גראָז? —
געטון, ווי געטראַכט,
שרעקעוודיג און זאַכט
לאָזט זיך רב האָז
שפּאַצירען אויפ׳ן גראָז.
גייט ער הייטער
ווייטער. ווייטער
פלוצים דערזעהט ער
דאָרטען ווייטער
עפּעס בלישטשעט,
עפּעס גלאַנצט,
עפּעס מיניעט זיך
און טאַנצט
אויף די שטראַהלען
פון דער זון.
— מאַ, וואָס קע מצ׳ טון —
טראַכט זיך רב האָז —
„דאַרף מען צו גיין,
דאַרף מען זעהן
מה — וואָס,
וואָס איז דאָס?"
ווי געטראַכט —
אַזוי געטון
פּאַמעלעך און זאַכט
אַ דריי זיך אַהער
אַ דריי זיך אַהין —
ברוך הבא
רב הצזל איז דאָ
אויף אָרט און שטעל —
עס מיניעט זיך ווייטער
דאָ טונקעל, דאָ העל
אַ צאַנק און אַ בליץ
אַ פייערדיגער שפּריץ...
שטעלט אויף רב האָז
די אויערען, די נאָז:
— האַ? וואָס —
וואָס איז דאָס?
— — — — — — — — —
און ווילט איהר, קינדער
באמת וויסען
פאַרוואָס?
ביים האָז
זעהט אויס די נאָז
און די ליפּ,
ווי איינגעריסען? —
דאָס
וואָס געזעהן
האָט דער האָז
אויפ׳ן פעלד, אין גראָז,
וואָס האָט געבלישטשעט
און געגלאַנצט
און געמיניעט זיך אין טאַנץ
איז געווען,
נישט קיין, כ׳ווייס וואָס,
נאָר אַ פּראָסט
שטיקעל גלאָז,
וועלכעס דער האָז
האָט בעשמעקט
און בעלעקט
מיט דער ליפּ
און מיט דער נאָז —
האָט איהם, פאַר דאָס
דאָס שטיקעל גלאָז
צושפּאָלטען די ליפּ
צוזאַמען מיט דער נאָז,
אַ נו, קינדערלעך,
ווייסט איהר שוין פאַרוואָס
דער האָז
האָט צושפּאָלטענע ליפּ,
מיט אַ צושפּאָלטענע נאָז!

———

די נאָבעל-פּרייז-טרעגערין פאַר שלום דזשען אַדאַמס האלט אַ פאָרטראָג פאַר אַמעריקאַנער קינדער וועגען שלום-אידעע צווישען די מענשען.

דאָס פּיצעלע מיידעלע

מירעלע איז שוין נישט געווען קיין פּיצעלע מיידעלע.

זי האָט שוין בעדאַרפט איבערגעהען אין דריי־טען קלאַס.

זי האָט נאָר אַזוי אויסגעזעהען אַ פּיצעלע מיידעלע.

אַ קליינע און דאַר און בלאַס.

אַמאָל איז זי נאָך געווען קלענער און זי האָט אויסגעזעהען גרעסער.

דאַמאָלט זענען די צייטען געווען בעסער.

דער טאַטע האָט געאַרבייט און די מאַמע האָט צוגעהאָלפען, האָבען פערדינט ביידע.

איז פון הונגער נישט געווען קיין רייד...

דער טאַטע האָט פערדינט אויף ברויט,

די מאַמע האָט פערדינט אויף פוטער,

איז די מאַמע געווען אַ גוטע,

איז דער טאַטע געווען אַ גוטער,

די האָבען געאַרבייט אַ גאַנצע וואָך.

וואָס קען מען פערלאַנגען מעהרער נאָך...

אָבער דערנאָכדעם, אַז די אַרבייט האָט זיך אויסגעלאָזט, איז געוואָרען אין קעשענע אַ לאָך...

די מאַמע האָט די נאָדעל אַריינגעשטעקט אין וואַנט...

דער טאַטע האָט די שער און אייזען נישט גענומען אין האַנט.

איז געוואָרען אין קעשענע אַ לאָך.

אין שטוב — אַ בראָך.

מען האָט געהונגערט די גאַנצע וואָך,

עס האָט אויסגעפעהלט ברויט.

עס איז אינגאַנצען נישט געווען קיין פוטער.

האָט די מאַמע נישט געקענט זיין קיין גוטע.

האָט דער טאַטע נישט געקענט זיין קיין גוטער.

זענען די צייטען אַלץ נישט געוואָרען בעסער

איז מירעלע נישט געוואָ־ען גרעסער.

זי איז געוואָרען דאַר און בלאַס,

האָט זי אויסגעזעהען אַ פּיצעלע מיידעלע.

כאָטש זי האָט שוין בעדאַרפט אַריינגעהען אין דריטען קלאַס.

א. ש—ר.

——):O:(——

די פליג און די שפּין

— זינט איך לעב —
זאָגט די פליג דער שפּין —
זעה איך דיך ביי דעם געוועב.
וואָס האָט דאָס פאַר אַ זין
וואָס דו שפּינסט און שפּינסט
האָסטו כאָטש פערדינסט?
עט! — מאַכט די שפּין אַנ׳ערנסט פּנים, —
אויף אַלע מיינע שונאים!
איהר לאָזט דען אַ קאָפּ רוה!
דאָס וועב איך דאָך תּחריכים
פאַר אַזעלכע נאַראָנים
ווי דו!

יונגעלע-צינגעלע

אַמאָל איז געווען אַ באָבע מיט אַ זיידען, קיין קינדער האָבען זיי נישט געהאַט, איז זיי געווען זעהר אומעטיג. איינמאָל, אין אַ זומער טאָג, זיצט זיך די באָבע אויפ׳ן גאַניק און שטריקט אַ זאָק. זעהט זי ווי עפּעס קריכט אַרויס פון גראָז און דראַפּעט זיך צו איהר אויפ׳ן שויס. זי טוט אַ קוק, ערשט ס׳איז אַ יונגעלע. אַ שיין יונגעלע, אָבער זעהר קליין, ווי אַ קליין פינגערל די גרויס.

האָט די באָבע אַוועקגעטראָגען דאָס יונגעלע צום זיידען און זיי האָבען איהם אַ נאָמען געגעבען „יונגעלע־צינגעלע".

פלעגט יונגעלע־צינגעלע אַרומגעהן אויפ׳ן טיש צווישען די טעלער. ער פלעגט עסען פון דער שאָלעכץ פון אַ נוס און טרינקען פון אַ פינגער־הוט. און די באָבע מיט׳ן זיידען האָבען איהם גע־האָדעוועט און זענען מעהר נישט אומעטיג געווען.

יאָסעל שעכטמאַן, 9 י. אַ.

דער פּאָעט פון גרויסען וועלט-צער

דאָס לעבען און שאַפען פון רבי שלמה אב גבירול

רבי שלמה אבן גבירול פערנעמט אַ גרויסען פּלאַץ ביי ידען סיי אַלס דיכטער און סיי אַלס פילאָזאָף.

אבן גבירול האָט דערגרייכט די העכסטע מדרגה פון דיכטער־קונסט. אין פערגלייך מיט איהם זענען אַלע פאָריגע פּאָעטען געווען צו קליין. און די וואָס זענען געקומען נאָך איהם, האָבען גע־לערענט פון איהם.

שלמה אבן גבירול׳ס לידער, וואָס זענען גע־ווען זעהר פיל אין צאָהל זענען נאָך ביז היינט צו טאָג נישט צונויפגעקליבען געוואָרען אין איין זאַמלונג. אַ סך פון זיי זענען פערלוירען געגאַנגען. אַ גרויסער טייל געפינט זיך צעוואָרפען אין די פער־שידענע „סדורים" און „מחזורים" און אַ סך אַלטע מאַנוסקריפּטען געפינען זיך אין פערשידענע ביב־ליאָטעקען.

ערשט אין לעצטען יאָהרהונדערט האָבען זיך געפונען איניגע געלעהרטע, וואָס האָבען אַרויס־געגעבען נישט קיין פולשטענדיגע זאַמלונגען פון זיינע לידער.

זיין הויפּטווערק איבער פילאָזאָפיע האָט ער געשריבען אין אַראַביש. דער אָריגינאַל איז פער־לוירען געגאַנגען, אָבער ס׳איז געבליבען אַ לאַ־טיינישע איבערזעצונג אונטער׳ן נאָמען „דער קוואַל פון לעבען". דאָס בוך איז פון איין מחבר ביז׳ן צווייטען פערגרייזט געוואָרען, אַזוי אַז מען האָט נישט געקענט וויסען צו וועמען עס געהער. די קריסטען האָבען מיט איהם שטאָלצירט, געהאַלטען פאַר זייערען אַ פילאָזאָף, די אַראַבער, דאַגעגען, האָבען איהם בעטראַכט פאַר זייערען אַ פילאָזאָף, און קיינעם האָט נישט געקענט איינפאַלען, אַז דער־מאַן, וואָס האָט אַזאַ גרויסע בעדייטונג, איז דער יודישער פילאָזאָף אבן גבירול.

וועגען אבן גבירול׳ס לעבען, האָבען מיר גאַנץ ווייניג ידיעו׳ת. מיר ווייסען, אַז זיין פאָטער, ר׳ יהודה, האָט געלעבט אין קאָרדאָוואַ (שפּאַניע), נאָר צוליב די אומרוהען, וואָס זענען דאָרט פאָרגעקומען, איז ער נאָך מיט אַנדערע געצוואונגען געווען צו אַנטלויפען, וואו אבן גבירול איז געבוירען גע־וואָרען. דאָס איז געווען אין יאָהר 1021.

אבן גבירול פערלאָזט זיינע עלטערען, נאָך אַלס אַ קינד, אויף דער גרויסער ברייטער וועלט, איז ער גאַנץ אַליין, אָהן עלטער־ען, אָהן ברידער און שוועסטער, און אויך אַפילו אָהן שום פריינט.

אין זיינע יוגענד־לידער, זעהט מען אַרויס, ווי שטאַרק ער האָט געפיהלט די איינזאַמקייט. ער בעקלאָגט זיך אויף זיין ביטער מזל. אויף אַלע זיינע צרות און יסורים, וואָס זענען אַזוי פריה גע־קומען. נישט צו וויסען פון אַ קינדהייט, און נישט צו וויסען פון אַ יוגענד. אַ סך צייט, זעהט מען האָט דער דיכטער אַוועקגעגעבען אויף זיין פערזאָן, און די גאַנצע צייט האַלט ער אין איין טרויערען און וויינען. אַלע האָבען אויף איהם געזאָגט, אַז ער איז דער פּאָעט פונ׳ם גרויסען וועלט צער.

פון וואָס שלמה אבן גבירול האָט געצויגען חיונה אין דער יוגענד איז נישט בעקאַנט. מען ווייסט, אַז אין עלטער פון זיבצעהן יאָהר, געפינען מיר איהם אין הויז פון איינעם אַ גרויסען נגיד ר׳ יקותיאל אבן־האסאַן.

דער דאָזיגער יקותיאל האָט אַריינגענומען דעם אָרימען אבן גבירול צו זיך אין הויז, איהם בע־זאָרגט מיט אַלעם נויטיגען, און אַזוי האָט ער גע־האַט די מעגליכקייט צום לערנען.

זיין גליק האָט אָבער לאַנג נישט געדויערט. אין אַ קורצער צייט האָט אויסגעבראָכען אַ בירגער־קריג אין סאַראַגאָסאַ, וואו ר׳ שלמה אבן־גבירול בלייבט ווידער עלענד און איינזאַם, אָהן אַ שום באַשיצער, ווייל זיין נגיד ר׳ יקותיאל ווערט פון דער נייער רעגירונג אַרעסטירט און געטויט.

פון זיין ווייטערען לעבען איז גאָרנישט בע־קאַנט. ס׳איז נישט בעקאַנט ווי לאַנג ער האָט גע־לעבט, און וואו ער איז געשטאָרבען. עס זענען פער־האַן אַ סך מיינונגען איבער׳ן דאַטום פון זיין טויט.

אַ שעהנע לעגענדע ווערט דערצעהלט וועגען זיין טויט.

אַנ׳אַראַבישער דיכטער, וואָס האָט זיך געפיהלט זעהר שטאַרק געקרענקט, וואָס אבן גבירול׳ס לידער זענען שעהנער און מעהר פּאָפּולער ווי זיינע, האָט איהם פאַר פערדרוס דערמאָרדעט. בכדי צו פערבאָר־גען דעם קערפּער, האָט ער איהם בעגראָבען אין זיין גאָרטען לעם אַ פייגענבוים, פון זינט אָבער דער דערמאָרדעטער פּאָעט איז בעגראָבען געוואָרען נעבען דעם פייגענבוים האָט דער בוים אָנגעפאַנגען בליהען און ברענגען פּרוכט מעהר פאַר אַלע ביי־מער, די פרוכטען זענען געווען אויסערגעוועהנליך שעהן און זיס. דער קלאַנג וועגען דעם בוים האָט זיך אָנגעהויבען פערשפּרייטען איבער׳ן גאַנצען לאַנד. ביז ס׳איז געקומען צום קעניג. די זאַך איז געוואָרען אויסגעפאָרשט, און דער מערדער האָט זיך מודה געווען אין זיין פערברעכען, און האָט בעקומען דיין שטראָף.

דאָס איז געווען אין יאָהר 1070.

——:O:——

ניי'ער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

ניי'ער פאלקסבלאט

מיטוואך 13 ז ניסן תרצ"ב

אפריל
זון-אויפגאנג 4.56
זון-אונטערגאנג 6.21

פון האנדעלס געריכט

אפעלאציע פון דער פירמע „ראטבערג און אדלער" אפגעווארפען, — רעגולאציע-פארשלאג פון אקצ. געז. „אדאלף קעבש" אפגעלעגט

אין דעצעמבער 1930, האט דאס האנדעלס-געריכט פערעפענטליכט אנ'אופגעלאשטש דער פירמע „ראטבערג און אדלער", פאבריק פון ביינוועל-אויסארבייטונגען (6-טער שרעפיען 2).

די פירמע האט מיט א צייט שפעטער זיך געווענדעט צום געריכט מיט א ביטע, מ'זאל איהר דערלויבען צו לאזען אין גאנג די פאבריק, וואס געפינט זיך אין פאביאניץ אויף פילסודסקא 15.

דאס געריכט האט דערלויבט צו לאזען אין גאנג נאר דעם טייל מאשינען, וואס געהערען צו „אברהם זילבערשטיין" און צו „יעלינאוויטש און גלאס". די פירמע האט געגען דער דעציזיע אפעלירט צום אפעלאציע-געריכט.

אויף דער לעצטער זיצונג, האט דאס אפעלאציע-געריכט בעשטעטיגט דעם פסק-דין פון לאדזער קרייז-געריכט.

* * *

דעם 31-טען דעצעמבער 1931, האט די „אקצ. געז. אדאלף קעבש" בעקומען א „נאדזור" אויף 3 חדשים.

צוליב דעם, וואס די פירמע האט אין משך פון די 3 חדשים נישט בעוויזען צו רעאליזירען די אקטיוען, האט זיך די פירמע געווענדעט צום געריכט מיט א ביטע, ס'זאל איהר דערלויבט ווערען צו רעגולירען די חובות, פארלעגענדיג 40 פראצ. אויסצוצאהלען אין 4 האלביעהרליכע ראטעס.

אויף דער נעכטיגער זיצונג, האט דאס געריכט בעשלאסען, די ביטע אפצולעגען, כדי פעסטצושטעלען דעם איצטיגען פאקטישען מצב פון דער פירמע, און אויף וועלכען יסוד די פירמע לעגט פאר 40 פראצענט.

שווערע לאגע פון הויזבעזיצער

פראטעסט-מעמאריאל צו דער צענטראל-מאכט אין ווארשא

(2) פאהערנעכטען אין אווענד זענען פארגעקומען בשותפותדיגע בעראטונגען פון פארשטעהער פון אלע הויז-בעזיצער-פעראיינען.

עס זענען בעהאנדעלט געווארען פערשידענע אקטועלע ענינים, ווי די פראגע פון צוואנג-קאנאליזירונג פון די הייזער, די פראגע פון אפשטעלען עקסמיסיעס, פראגען פון שטייער-צאהלען וכדומה.

איבער די צוויי לעצטע פונקטען האט זיך צופלאקערט א שטארקע דיסקוסיע, נאך וועלכער עס איז בעשלאסען געווארען זיך צו ווענדען דורך א דעלעגאציע מיט א פראטעסט-מעמאריאל צו דער צענטראל-מאכט אין ווארשא, און בעטען וועגען אפלעגען די שטייער-צאהלונגען כל זמן עס איז אזוי שווער — כקריעת ים סוף — ארויסצוקריגען דירה-געלד, און די עקסמיסיעס זאלען אפגעשטעלט ווערען...

אין דעם מעמאריאל ווערט אנגעוויזען ווערען, אז דער רוב פון די הויז-בעזיצער ציהט היינט בלויז פון די הייזער, אין וועלכע עס וואוינען א סך ארבייטסלאזע, וואס ליידען שווערע נויט, און נישט נאר עס איז זיי, די הויזבעזיצער, אוממעגליך צו צאהלען שטייערען, נאר עס פעהלט זיי אפט אויס אויף ברויט.

שמחה'ן און וועסאלאווסקי...

אז מ'וויל נישט געבען קיין שנעפסעל אויף בארג — איז דאך נישט שייך

(2) אין ווײן- און בראנפען-האנדעל פון שמחה גוטער (זגערזשער 116) איז נעכטען געקומען א פערשוין, און געבעטען, מ'זאל איהם געבען א פלאש בראנפען אויף קרעדיט.

שמחה גוטער קאן אבער זיינע „פאפענהיימערס", און ער האט נישט געוואלט בארגען, האט דער גאסט קודם מכבד געווען איהם מיט א שטעקען איבער'ן קאפ, און מיט א מעסער אין דער זייט, און אז שמחה'ס זוהן, חיים האט זיך אנגענומען פאר'ן טאטען, האט ער אויך געכאפט א „בענטש איבער'ן קאפ" מיט'ן שטעקען...

אזוי ווי די געוואלדען זענען געווארען גאר גרויס, איז דער פערשוין ענטלאפען, און אויפ'ן ארט איז געקומען צו לויפען פאגאטאוויע, וועלכע האט דעם טאטען מיט'ן זוהן באנדאזשירט.

פאר דער פאליציי האט גוטער ערקלערט, אז דער אנפאלער איז זיינער אנ'אלטער קליענט — וועסאלאווסקי הייסט ער און וואוינט אויף שאפענא 4. זוכט איהם פאליציי.

מיט איין קנאק געלייזט

32 שטיק גילדערנע זייגערלעך

(2) צו דעם זייגער-מייסטער-געשעפט פון פאוועל ברונא קלעצעל (פיעטריקאווער 118) איז נעכטען צוגעפאהרען אנ'אויטא, פון וועלכען ס'איז ארויס א יונג פארל און אריין אין געשעפט. דער הער קלעצעל האט, ווייזט אויס, אויסגעקוקט אויף א שטיקעל קונה, האט ער אויסגעלייגט פאר'ן פארל און דעמאנסטרירט זיין גאנצע סחורה.

זיי האבען זיך געלאזט ווייזען נאך און נאך, און אזוי-ווי זיי האבען זיך נישט געקאנט צוקלייבען דעם ריכטיגען זייגערל, האבען זיי געזאגט א גוטען-טאג, ארייגעזעצט זיך צוריק אין אויטא, און — אוועקגעפאהרען...

זיי האבען זיך אבער יא „צוגעקליבען", און דווקא נישט איין שטיקעל זייגערל, נאר דווקא 32 גילדערנע זייגערס, איינגעפאקט אין 2 שאכטלען, און —

והילד איננו: דאס פארל איז, ווי אין וואסער אריין...

צי ווערט מען שטרייקען אין דער בוי-אינדוסטריע?

(2) נעכטען איז ווידער פארגעקומען א קאנפערענץ אין ארבייטס-אינספעקטאריאט צווישען פארשטעהער פון בוי-אונטערנעהמער און פון בוי-ארבייטער, וועלכע זענען דער-עיקר ארגאניזירט אין „פראצא".

די ארבייטסגעבער האבען דערקלערט, אז צוליב דער ריזיגער קאנקורענץ אין דער דאזיגער בראנזשע קאן קיין רייד נישט זיין וועגען העכערן די ארבייטער-לוינען.

מחמת דער דאזיגער שטעלונג פון די ארבייטס-געבער איז די קאנפערענץ צושלאגען געווארען און קיין נייער טערמין איז נישט געווארען בעשטימט.

ווי מיר דערוויסען זיך, איז עהערנעכטען אויף א פערזאמלונג פון בוי-ארבייטער-פעראיינען ערנסט גערעדט געווארען וועגען א שטרייק. א שטרייק האט אבער איצט קנאפע אויסזיכטען צוליב דער קנאפער בוי-בעוועגונג.

קאנפיסקירט פאר 10 טויזענד זלאטעס גומענע ארטיקלען

(2) נעכטען האבען בעאמטע פון דער גרעניץ-וואך אין דער אסיסטענץ פון פאליציי דורכגעפיהרט רעוויזיעס אין א רייהע געוועלבער.

אין א גרויסען געשעפט אין צענטער שטאט האט מען געפונען געשמוגעלטע סחורות פון דייטשלאנד, וועלכע זענען געבראכט געווארען דורך דאנציג, ווי פנעומאטישע קישעלעך, פילקעס, גומענע פארטעכלעך א.א.וו.

די דאזיגע געשמוגעלטע סחורות, וואס בעטרעפען אנ'ערך 10 טויזענד זלאטעס זענען קאנפיסקירט געווארען.

צוליב דער גינסטיגקייט פון דער געפיהרטער אויספארשונג, ווערט נישט אנגעגעבען ווער ס'איז די פירמע.

קומענדיגען מיטוואך א שטאנד-געריכט

(2) דער עפילאג פון דעם אנפאל אויף דעם קאסירער פון דעם קאלישער וואקזאל וועט פארקומען איבערמארגען מיטוואך, דעם 20 אפריל, ווען דער צווייטער לעבען-געבליבענער אנפאלער, מענדרעצקי וועט געשטעלט ווערען פאר א שטאנד-געריכט.

פאליטישער פראצעס

(2) דאס קרייז-געריכט האט נעכטען פערמשפט די בעשולדיגטע אין פיהרען א קאמוניסטישע טעטיגקייט: סטאניסלאוו וויקטאראוויטש אויף 3 יאהר טורמע און רבקה דזשעוואלעצקא (קאמיענגא 11) אויף 4 יאהר טורמע — פערביטען אויף אויסבעסערונגס-הויז.

די ארבייטער פון דער זאקען-בראנזשע בעמיהען זיך וועגען א קאלעקטיווען אפמאך

(2) אין לאקאל פון ז. ז. פ. גדאנסקא 40 איז פארגעקומען א דעלעגאטען-פערזאמלונג פון דער זאקען-אינדוסטריע, וועלכע פרעזענטירען די אזוי-גערופענע סטאנדארט- אויסארבייטונגען.

עס איז בעשלאסען געווארען ארויסצוטרעטען מיט אנ'ענערגישער אקציע וועגען איינפיהרען א קאלעקטיווען אפמאך אין דער דאזיגער בראנזשע, וואס זאל פערפליכטען אלע פאבריקען.

אנ'ענטשפרעכענדער בריף איז שוין איבערגעשיקט געווארען צום ארבייטס-אינספעקטאר.

צושניטען אויף דער העלפט

(2) אויף דער סטאציע טעקלינאוו, לעם ראדאמסק, האט דער 20-יאהריגער יוזעף ארגיעלעווסקי זיך געאיילט ארייגצוקריגען אין דעם צוג, וועלכער האט שוין גערוהרט — איז ער ארונטערגעפאלען אונטער די רעדער און צושניטען געווארען אויף דער העלפט.

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) היינט ביינאכט דיזשורירען: א. פאטאש (פלאץ קאשטשעלני 10), א. כארעמזא (פאמארסקא 10), ע. מילער (פיעטרקאווער 46), מ. עפשטיין (פיעטרקאווער 225), ז. גארטשיצקי (פשעיאזד 59), נ. אנטאניעוויטש (פאביאניצער 50).

עס פעלען שטיקער...

(2) מאנטאג בייטאג זענען אויף פיעטרקאווער 90, פון דער הויך פון פערטען שטאק ארונטערגעפאלען גרויסע שטיקער גזימסען, וואס האבען זיך מיט א קנאל צושאטען אויפ'ן טראטואר.

על פי נס האט עס קיינעם נישט געשאדט.

דעם באלעבאס פון הויז איז צונויפגעשטעלט געווארען א פראטאקאל;

פאפיראסען און טאבאק

מזומן-געלד, פאסט- און שטעמפעל-מארקען

(2) אין פאפיראסען-געשעפט פון טערעזא ראזאווסקי אויף טרויגוטא 5 האבען זיך נעכטען ביינאכט אריינגעקראכען גנבים, ארויסטראגענדיג פון דארט א ביסעל פאפיראסען, טאבאק און א קאסעטקע, אין וועלכער עס איז געלעגען מזומן-געלד און פאסט- און שטעמפעל-מארקען אויף א סומע פון 2000 זלאטעס.

די גנבים וועלען זיך קאנען אויך דער גנבה אויסשרייבען א כשר'ע רעכענונג, און קיין שטעמפעל-מארקען וועלען זיי נישט קאסטען.

Dr. med. REICHER
פאלודניאווא 28, טעל. 20193
ספעציאל-ארצט פאר מענער-שוועכע-בעהאנדלונג
נעהמט אן פון 8 — 11 פריה און פון 5 — 8 אווענד
זונטאג און יום-טובים פון 9 – 1 בייטאג.

קלעפסידרעס
צו זעהר ביליגע פרייזען
בעהמט אז די דרוקעריי פון
„נייעם פאלקסבלאט"
די קלעפסידרעס ווערען אין משך פון 1 שעה אויסגעפערטיגט
און פונאנדערגעקלעבט איבער דער שטאט.

לאדזער יודישער קאמעראל-טעאטער
אלעע 1-טער מאי 2. דיר.: דוד צעלמייסטער און א. בעזמאן.
גאסטשפילן פון לאדזער קאמעראל און קליינקונסט-טעאטער „ארט"
קינסטל. אנפ.: מ. בראדערזאן.
היינט, מיטוואך - נור 1 פארשטעלונג 10 אווענד
ווידערהאלונג פון דער פרעמיערע פון 26-טן פראגראם
פייגעל אין דער לופטען
2 טיילען 12 בילדער
טעקסטען: משה בראדערזאן, י. אבערזשאנעק און עלדע.
מוזיק: דוד בייגעלמאן. דעקאראציעס: דינה מאטוס. רעזשי: ש. דזשיגאן און י. שומאכער.
קאנצערט-מייסטער: ש. בייגעלמאן. ביהנע-אינספעקטאר: מ. קאן.
1) אליהו הנביא ביים שניידער 2) טאנץ-שקיין 3) שטף-מאט 4) איי'ערגע גערוען 5) באסמאן 6) אוואנגארד
7) אין מקוה 8) צווען-טאנץ 9) א ראנדקעלע 10) נאנגא 11) אויפן שפאציר 12) אויפן קאלישער וואקזאל
בילעטען צו בעקומען אין קאסע פון טעאטער פון 6 אווענד.

פארזיכטיג, פאלשע 5 זלאטעס!

(א) לעצטענס האבען זיך בעוויזען אין פער-קעהר א סך פאלשע פינפע" זלאטעס ס'איז זיי אבער לייכט צו דערקענען לויט'ן קלונג און לויט די שלעכט געגאסענע גרעסערע אותיות אויפ'ן קאנט.

עכא פון טראמוואי-שטרייק

(2) דער 22-יאהריגער שניידער סענדער גארבאטש. וועלכער האט בית'ן טראמוואי-שטרייק אויסגעהאקט די שויבען אינ'ם אויטאבוס פון זלמן בארנשטיין, האט נעכטען בעקומען א פסק פון געריכט צו זיצען 4 חדשים אין טורמע. ער זיצט שוין פון 9. יאנואר און די צייט ווערט איהם פערדעכענט.

געגעז בענוצען זיך מיט'ן געפעלשטען הייוועז

(א) די אדמיניסטראציע-מאכט האט בעפוילען דער פאליציי שטארק אכטונג צו געבען ס'זאל נישט אויסגעארבייט ווערען קיין געפעלשטער הייוועז, און אזא הייוועז זאל נישט בענוצט ווערען דורך בעקריייען.

דאקומענטען צום פאבאר

(אג) אלע פאבאראוועס פון יאהרגאנג 1911 דארפען זיך שוין איצט בעזארגען מיט די דאקו-מענטען, וואס זענען נויטיג אויף צו שטעלען זיך צו דער פאבאר-קאמיסיע: קודם כל מוזען זיי האבען רעגיסטראציע-שיינען, שול- אדער האנדווערק-שיינען, חוץ געוועהנליכע פערזענליכע דאקומענטען און מעטריקעס.

פראקטישע און טעארעטישע קורסן

פאר קאנדידאטען אויף טעלעגראפישע און טעלעפאנישע טעכניקער

(2) דער לאדזער פאסט- און טעלעגראפען-אמט האט בעקומען פון דער ווארשעווער פאסט-דירעקציע א מעלדונג וועגען דער דערעפענונג פון א קורס צום אויסשולען קאנדידאטען אין דער טעלעג-אפיס-טעלעפאנישער מלוכה-שולע.

דער דאזיגער קורס איז ארגאניזירט געווא-רען אין שייכות מיט דעם שטאבילען פונאנדער-בוי פון די טעלעפאנישע און טעלעגראפישע קאב-לען אין פוילען. דעריבער זענען נויטיג נייע קאד-רען אויסקוואליפיצירטע טעכניקער צום ווייטער-דיגען פונאנדערבוי, קאנסערוואציע און רעפארא-ציע פון די דאזיגע ליניעס.

גיב אפ דעם פאלטען,

און נא'דיר מיט אנ'אייזערנעם דראנג איבער'ן קאפ!

(2) נעכטען אין אוונט איז אויף רוג לי-מאנאווסקיעגא און קלינקא צוגעקומען צו חיים פרידלענדערן (לימאנאווסקיעגא 11) עפעס א פער-שוין מיט אנ'אייזערנעם דראנגעל אין האנד, און געפאדערט פון איהם, ער זאל איהם געבען געלד אדער דעם פוטער.

פרידלענדער האט נישט געוואלט — האט ער מיט'ן אייזען בעקומען איבער'ן קאפ, און דערנאך האט דער פערשוין אראפגעשלעפט פון איהם דעם פוטער, און איז — בשלום אוועק.

פרידלענדער האט זיך תיכף געווענדעט אין דער פאליציי, האט מען דעם באנדיט נאכגעיאגט און געפאקט: ער הייסט סטאניסלאוו גורניאק (פון פעליקסא 11) 26 יאהר אלט. ער טענהט, אז דעם רויב אנפאל האט ער געמאכט אונטער דער וויר-קונג פון שנאפס, און ס'איז ביי איהם געווען א וויץ אזא.

ס'איז א תירוץ פאר דער באבען און א וויץ פאר'ן טייוועל!

דערוויל זיצט ער.

מ'טאר נישט גראב פארקומען

אפילו מיט דער הילף פון פאסט-קארטלעך

(2) די 50-יאהריגע העלענא פאטיעכינא האט די לעצטע צייט געהאלטען אין איין בעקו-מען אנאנימע פאסטקארטען מיט גראבע, ציניש רייד און זידלערייען.

אזוי ווי די קארטלעך זענען געווארען אנ-אפטע ערשיינונג, האט זיך פאטיעכינא געווענדעט צו דער פאליציי, און ס'איז פעסטגעשטעלט גע-ווארען, אז די שרייבערין פון די קארטלעך איז א ביוראליסטקע פון „שייבלער און גראהמאן", א חבר'טערין פון דער פאטיעכינא'ס זוהן מיט'ן נאמען אננא שווידערסקא.

נעכטען, פאר'ן געריכט האט די שווידערסקא גע'טענה'ט, אז זי ליידט פון דער פאטיעכינא גע-ברענטע צרות, און דעריבער האט זי זיך אזוי „אדוודושענטשעט".

זי האט בעקומען א פסק: 3 וואכען אומ-בעדינגטען ארעסט.

„ראבוז! ראפאווניק!"

און מיט א האק דערצו — אויפ'ן סעקוועסטראטאר

(2) דער „היסטארישער טאג" איז געווען — דעם 14 אקטאבער פ. י. ווען יוזעף דאבושיניאק (פאביאניצער שאסעי 28) האט בעקומען 4 חדשים צו זיצען פאר דעם, וואס ער האט מיט די גע-שרייען: „ראביז! ראפאווניק!" און מיט א האק דערצו מקבל פנים געווען דעם סעקוועסטראטאר מיכאלאוויטש, וועלכער איז געקומען אויסצופיהרען זיין „היילינע פליכט".

פאר'ן קרייז-געריכט, אלס די אפעלאציע-אינסטאנץ, האט דאבושיניאק נעכטען געטענה'ט, אז ער האט צום סעקוועסטראטאר אזוי נישט געטענה'ט — ס'איז כזב ושקר...

און דאך — א גאט! — איז בעשטעטיגט געווארען דער ערשטער אורטייל.

היינט פרעמיערע!

פרעכטיג קלאנג-מייסטערווערק רעזשי

Dymitr Buchowiecki

לויט דער בעריהמטער ערצעהלונג

„דעם גענעראל'ס געליבטע"

(ענטשיידענדע נאכט)

עראטישע דראמע פון לעבען פון היי-ראט-דרייעק. דאס אייביגע פראבלעם — פארוואס א פרוי פערראט?

אין די הויפטראלן:

SUZY VERNON, Thomy Bordelle, Piero Baczeff

אויסער'ן פראגראם:

בירד'ס עקספעדיציע צום צפון-פאל.

אנהייב שבת און זונטאג 1.30 בייטאג אין געוו. טעג 4 נאכמיטאג.

קוואליפיקאציע-קורסען פאר לעהרער איז זאקאפאנע

(2) לויט ווי מ'אינפארמירט אונז פון פוילי-שען לעהרער-פעראיין, ווערען היי-יאהר זומער ארגאניזירט פראקטישע קוואליפיקאציע-קורסען פאר לעהרער פון פאלקס-שולען.

דער קורס וועט געדויערען פון 5 יולי ביז'ן 30 יולי, און וועט קאסטען 60 זלאטעס פון א פערזאן.

אינפארמאציעס בעקומט מען, נאכ'ן איבער-שיקען א פאסט-מארקע, פון:

Sekcja pedagogiczna Z. N. P.
w Krotoszynie Wielkopolskim
ul. Łąkowa Nr. 5.

„פייגעל איז דער לופטען"

דער איצטיגער פריהלינגס-פראגראם אין „ארט"

ווי ס'איז געווען צו דערווארטען, האט דער איצטיגער, פולשטענדיג נייער „ארט"-פראגראם, א. נ. „פייגעל אין דער לופטען" געפונען א שטאר-קען ווידערקלאנג ביי דעם ברייטען יודישען טעאטער-עולם אין לאדז.

דער קול המון, די אלגעמיינע מיינונג איז, אז — „דער איצטיגער פראגראם איז נאך פיל בעסער פון די ביידע פריהערדיגע"!

געלעכטער, געזאנג און טאנץ האבען זיך גענעבען די הענד, און גייען א פרייליכען קא-רעראד.

„פייגעל אינדערלופטען" ווערען היינט גע-שפילט 1 מאל — 9,45 אין אוונט.

צום פריהלינג

בעזיצט דעם גרעסטען אויסוואהל פון דער נייעסטער אין- און אויסלענדישער קאסמעטיק ווי:

טואלעט-זייפען, קרעמען, זעמטליכע קעלנישע און בלומען-וואסערן

פערפומען פודערן

די איבעראל-בעקאנטע קאנקורענץ-פערפומעריע פון

J. DRUKIER, 5 ZAWADZKA 5 — tel. 175-92. —

בעמערקונג: פאר ענגראסיסטען בעדייטענדער ראבאט. בעזוכט מיין פערפומעריע און איהר וועט זיך איבערציינען.

מאקאראנען

פון דער וועלטבעריהמטער פירמע „אנגלאס"

די שאקאלאד-פאבריק „אנגלאס" וואס געהער צו דער בעקאנטער טעה-פירמע וו. וויסאצקי, האט צום איצטיגען פסח פראדוצירט מאקאראנען פון ריינע מאנדלען, וועלכע זענען אויסגעארבייט פון די בעסטע מאטעריאלען אונטער דעם הכשר פון רבנים, וואס צייכנען זיך אויס מיט א בעזונדערער גוטסקייט, וואס איז ביז איצט נאך נישט געווען.

ר. איזראעל.

הפערלע

145)

א סענסאציאנעל-עראטישער ראמאן פון דער לאדזער ווירקליכקייט

— איך האב וועגען אלעם געוואוסט, האט פרידא געענטפערט.

— און דו האסט געשוויגען? דו האסט גאר־נישט געטון דערצו, אז ס'זאל נעהמען א סוף צו דעם אלעם?

— איך האב גארנישט געקענט דערצו טון, איך האב געדארפט הילף פאר זיך אליין און זי אויך נישט געקענט בעקומען. בערנארד האט אייגענטליך נישט געהאט מעהר וואס צו פרעגען, ער האט שוין אלץ געוואוסט, דעריבער האט ער שוין געוואלט דאס געשפרעך פערענדיגען, ער האט דערריבער געשוויגען ביז פרידא האט געפרעגט:

— און מעהר האסטו מיך נישט צו פרעגען? צווישען אונז עקזיסטירט מעהר גארנישט?

— גארנישט, ביזט פאר מיר געשטארבען, אזוי ווי דו האסט עס געלאזען מיר מיטטיילען און אזוי ווי איך האב א לאנגע צייט געגלויבט און געווען איבערצייגט. איך האב צעהנדליגער מאל שוין געלעגט בלומען אויף דיין קבר און דיר געשטעלט א מצבה, איך וויל מעהר נישט זיך אויפוועקען פון דעם לעטארגישען שלאף, איך וויל נישט, אז מיין חלום זאל איבערגעריסען ווערען, מיין אלטער זיסער חלום...

פרידא האט געוויינט, זי האט זיך נישט אנגערופען מיט קיין איין ווארט, דורך איהר קאפ זענען אדורכגעאנגען בילדער פון דער פערגאנגענהייט פון דער צייט, ווען זי איז געווען ביי בערנארד'ן, פון דער צייט פון העדליכער, איידעלער ליבע און גליק.

— מיר טארען דא נישט לאנג פערברענגען, האט בערנארד געזאגט, אויף היינט איז גענוג. דו ווערסט אונטער וועלכען עס איז אויסרייד מיט מיר מיטפאהרען קיין לאדז, מיר האבען נאך דארט עפעס צו ערלעדיגען און דאן וועלען מיר אויך נאך קענען רעדען וועגען אונזערע אינטימע ענינים.

— — — — — — — — —

אויף צומארגענס איז בערנארד צוזאמען מיט פרידא געזעסען אין באהן-קופע אויפ'ן וועג קיין לאדז. פרידא האט זעהר געוואלט אז בערנארד זאל מיט איהר רעדען וועגען דער פערגאנגענהייט, אז זי זאל קענען פאר איהם דערצעהלען אלץ וואס עס האט מיט איהר פאסירט, אז זי זאל זיך קענען פערטיידיגען פאר איהם און זי זאל קאנען בעקומען אפילו די קלענסטע האפענונג אז ער וועט איהר מוחל זיין, בערנארד האט אבער עקשנותדיג פערשוויגען אלץ, וואס האט געקענט דערמאהנען זייער אמאליגען צוזאמענלעבען. ער האט נישט געוואלט הערען פון קיין שום פערטיידיגונגס-ווערטער, פאר איהם איז דאס אלץ געווען איבריג, אנשטאט דעם האט בערנארד געוואלט וויסען גאר עפעס אנדערש. ער איז צוגעטרעטען ווי א ריכטער אויסצוהערען פרידאן.

— זאג מיר, וואו קען איצט זיין דער פערשוין, וואס מען רופט איהם „דער מענש מיט די שלאנגען אויגען"?

— זוך איהם נישט, בערנארד, פרעג נישט וועגען איהם, דאס איז א שרעקליכער מענש, געגען וועלכען דו וועסט זיך נישט קענען אקעגענשטעלען.

— וועגען דעם פרעג איך דיך נישט, איך פרעג וואו א שטייגער קען ער זיך איצט געפינען, דו קענסט דאך זיינע בעהעלטענישען, זיינע מלינות דו ווייסט דאך וואו ער פערקעהרט.

— אין ווארשא ווייס איך גארנישט וואו ער געפינט זיך. אין לאדז האב איך שטענדיג דאס געפלעגט צו וויסען.

— איך פרעג נישט וועגען ווארשא, איך פרעג טאקע וועגען לאדז, דער „מענש מיט די שלאנגען-אויגען" איז נישט אזא נאר אז ער זאל זיך איצט געפינען אין ווארשא. די דאזיגע שטאט איז צו געפעהרליך פאר איהם.

— איך האב מורא צו זאגען, איך קען נישט זאגען, האט פרידא קוים אויפגעהאלטען די טרערען, איך פיהל, אז איך וועל מיך מוזען אומקעהרען צו איהם.

— פארוואס?

— ווייל דו שטויסט מיך אפ פון זיך, איך בין אנ'עלענדער פערלאזענער מענש, און איך האב נישט וואו צו זוכען קיין הילף.

זיי זענען געווען אליין אין קופע און האבען דעריבער געקענט פריי רעדען.

— דאס געהט מיך מעהר נישט אן, דערוויל וועל איך וועגען דעם גארנישט רעדען, איך וויל וויסען, וואו ס'געפינט זיך דער מענש מיט די שלאנגען-אויגען.

— איך וועל דאס נישט זאגען.

— דארף מען נישט, איך וועל איהם שוין אליין אויסזוכען. אבער איצט וויל איך נאך פון דיר איין זאך. איך וואלט געוואלט זעהען דיינע ריכטיגע געבורטס-דאקומענטען, כדי צו קענען פעסטשטעלען ווער דו ביזט ווירקליך און צי דאס, וואס דו האסט מיר דערצעהלט, וועגען דיין טאכטער איז ווירקליך אמת.

— אלע אומגליקען, אין וועלכע איך בין אריינגעפאלען האט פרידא געענטפערט, זענען טאקע געקומען צוליב מיינע דאקומענטען, איך האב זיי שטענדיג געהאלטען ביי זיך, אז זיי זאלען נישט כע לורען געהן, זיי האבען גאר א גרויסען ווערט.

— איך בעט נישט קיין שום ערקלערונגען, איך וויל פון גארנישט וויסען, פשוט דערפאר, ווייל איך ווייס שוין אלץ, איך וואלט נאר געוואלט די דאקומענטען זעהען.

— איך וועל זיי דיר איינהאנדיגען אוועקגעבען, בערנארד.

פרידא האט ארויסגענומען פון בוזים עטליכע איינגעפאקטע דאקומענטען און זיי איבערגעגעבען בערנארד'ן, וועלכער האט זיי שנעל צוגענומען, אזוי ווי ער וואלט בעקומען עפעס גאר א טייערע זאך, צו וועלכער ער האט לאנג געשטרעבט.

— פון דעם דא וועט דיר אלץ קלאהר ווערען, נישט נאר ווער איך בין, נישט נאר וועגען מיין טאכטער, נאר אויך ווי אזוי איך האב מיין טאכטער פערקויפט. ווי אזוי איך בין אין מיין אומגליק אריינגעפאלען.

— און איצט, זיי געזונד און גרוס מיין טאכטער, האט פרידא פלוצלונג אויסגעשריגען אזוי ווי זי וואלט משוגע געווארען, זי האט זיך שנעל אויפגעהויבען פון ארט און איידער קאלינסקי האט זיך נאך בעוויזען צו אריענטירען וואס דא קומט פאר, האט פרידא א פראל אויף געגעבען די טיר פון וואגאן און אין איין מאמענט איז זי פערשוואונדען געווארען אין שנעלסטען טעמפא פון פאהרען פון שנעל-צוג.

בערנארד איז ווי פערשטיינערט געווארען.

— זי איז ארויסגעשפרונגען פון צוג, האט ער צו זיך אליין א זאג געטון, און ער האט א ציה געטון פאר דער ברעמזע, וועלכע איז בעשטימט אפצושטעלען אין א נויט-פאל דעם לויפענדען צוג.

(פארזעצונג קומט)

צוגרייטונגען צו די פייערונגען פון 1-טען מאי

נעכטען אווענד איז פארגעקומען א קאנפערענץ פון פארשטעהער פון פ. פ. ס., בונד, דייטשע סאצ־יאליסטישע ארבייטס־פארטיי און רעכטע פועלי ציון מכוח דעם קומענדיגען ערשטען מאי.

נאך א קורצער מיינונגס־אויסטויש צווישען די בעטייליגטע אין דער קאנפערענץ איז בעשלאסען געווארען איינצוארדנען א געמיינזאמע דעמאנסטראציע פון די דערמאנטע פארטייען און ארויסלאזען א געמיינזאמען פלאקאט און א מאי אויפרוף.

מצד די פארשטעהער פון בונד איז אויף דער קאנפערענץ אוועקגעשטעלט געווארען די פראגע וועגען אנהויבען אן אקציע געגען די עקסמיטיעס און פאר פערקלענערען דאס דירה־געלד. ס'איז בע־שלאסען געווארען וועגען דער פראגע רופען א ספעציעלע קאנפערענץ פון די פיר סאצ. פארטייען צוזאמען מיט פארשטעהער פון די פראפ. פעראיינען

דאס מענשליכע אויג אלס ראדיא־אפאראט

ווען דער רוימישער פאעט הארציוס וואלט גע־לעבט איצט אין דער עפאכע פון ראדיא און קלאנג־פילם וואלט ער שוין זיכער נישט אויסגערופען זיין בעריהמט ווערטעל „ניל אדמיראריו!" — נישטא זיך מיט וואס צו ענטציקען ווארום דאס ניינצעהנטע און צוואנציגסטע יאהרהונדערט זענען רייך אין אזוי פיל געניאלע ערפינדונגען, אז עס איז שוין גראד דא מיט וואס זיך צו ענטציקען.

די ערפינדונגען האבען געמאכט אן איבער־קעהרעניש אויף אלע געביטען פון אונזער לעבען. עס איז גענוג, למשל, זיך צו דערמאהנען ווי אזוי די מענשהייט האט געלעבט אין 18־טען יאהרהונ־דערט און וואסער שפרונג פאראויס זי האט געמאכט שפעטער א דאנק די ערפינדונגען פון דער דאמף־מאשין און עלעקטרישען מאטאר. נאך פיל אנדערע געניאלע ערפינדונגען זענען אין משך פון די לעצטע 50 יאהר געמאכט געווארען, ווי: פאטאגראפיע, לופט־פליהעריי, פילם א. א. וו. אבער די סענסאצ־יאנעלסטע פון די אלע ערפינדונגען איז בלי ספק ראדיא. אט דאס, וואס אין דער לופט טראגען זיך עפעס געהיימנישפולע אונזיכטבארע טענער און בלויז מיט דער הילף פון א פראסטען דראט און א פער'כשופ'ש קעסטעל קען מען זיי הערען — ווערט נאך דורך פיל מענשען אויף דער וועלט בעטראכט אלס גרויס וואונדער.

דאס דאזיגע וואונדער ווערט נאך גרעסער, ווען צוגלייך מיט די מוזיק־קלאנגען פון ראדיא־אפאראט בעווייזען זיך אויפ'ן ווענטעל פון זעלבען אפאראט דער ארקעסטער, וואס פיהרט אויס דעם קאנצערט. דאס דאזיגע וואונדער האט דער שרייבער פון די שורות שוין געזעהען אין ווארשא, וואו אויפ'ן קליינעם עקראן פון ראדיא־אפאראט האבען זיך בעוויזען פערשידענע בילדער פון דעם רוישיגען לעבען אין לאנדאן און פאריז. נישט פאר איין לעזער וועט אינטערעסאנט זיין צו וויסען, אז דאס דאזיגע וואונדער פון איבערטראגען קלאנגען און בילדער מיט דער הילף פון דהאטלאזען ראדיא איז געשטיצט אויפ'ן איינפאכען נאטור־געזעץ פון רעזאנאנס.

די בעדייטונג פון דאזיגען ווארט רעזאנאנס איז, דוכט זיך, אלעמען בעקאנט נאך פון די אקוסטיק ערשיינונגען. אט די דאזיגע אקוסטישע אייגענשאפטען האט ראדיא אויסגענוצט פאר זיך און בעוויזט איצט אזעלכע פענאמענאלע וואונדער.

ראדיא־פראגראם

מיטוואך, דעם 13 אפריל 1932

11,45 פרעסע - איבערזיכט, 11,58 צייט־סיגנאל, 3,25 פארלעזונג, 3,50 פאר־לעזונג, 4,15 ספארט, 4.20 צווישען ביכער, 4,55 לעקציע ענגליש, 5,10 פארלעזונג, 5,35 אפערע, 6,50 פערשידענעס, 7.15 קאמוניקאט פון לאדזער האנדעלס־קאמער, 7,30 רעפערטואר. 7,45 ראדיא־פרעסע, 8,00 פעליעטאן, 8,15 געזאנג, 8,45 פארטעפיאן, 9,30 ליטעראריש פערטעל שעה, 9,45 פירעל־קאנצערט, 10 30 קאמוניקאטען, 10,40 אויסלענדישע טראנסמיסיעס.

אנ'אויפלעבונגס־טעטיגקייט ביים טישלער־צעך

ווי בעקאנט האט מיט א צייט צוריק א גרעסע־רע גרופע מעבעל־טישלער געגרינדעט דעם מעבעל־קאאפעראטיוו „סטיל".

באלד ביים אנהויב פון זיין טעטיגקייט האט דער קאאפעראטיוו אנגעטראפען אויף גרויסע שוועריקייטען, סיי צוליב דעם אלגעמיינעם קריזיס, סיי צוליב די גרויסע איגוועסטיציעס. די מיטגלידער זענען דעריבער געקומען צום בעשלוס, אז ווייטער פיהרען דעם קאאפעראטיוו לוינט נישט און מ'דארף איהם ליקווידירען. גלייכצייטיג אבער דערמיט האט די נייע פערוואלטונג בעשלאסען אנצוהויבען אן אקציע צווישען די מיטגלידער אויסצובעסערען די לאגע אין צעך. אויף די קאנפערענצען זענען ארומגערעדט געווארען פערשידענע פלענער, ארום וועלכע ס'ווערען געפיהרט דיסקוסיעס. צו קיין קאנ־קרעטען בעשלוס איז מען נאך לעת עתה נישט געקומען. הול המועד פסח וועט וועגען דעם ענין פארקומען א גרעסערע בעראטונג אויף וועלכער ס'־זאל ענדגילטיג בעשלאסען ווערען דער אופן פון רעאליזירען די אקציע. די נייע פערוואלטונג פון צעך בעשטעהט פון די ה"ה: חאלמסקי—„סטארשי" הערשקאוויטש, געלערמאן, ווייסבראט — פאדסטאר־שעס און בורשטין, גאלדמאן, קאפלאוויטש, גוטמאן, ווריסער, שווארצאווסקי, געצלאוויטש, דינאבורסקי, קופערמינץ, שולדמאן — אלס פערוואלטונגס־מיט־גלידער. רעוו. קאמ. — גאלמבאוויטש, גראנעק, סאלאמאנאוויטש. שידס־געריכט: כאלמסקי, ווייס בראט, שווארצאווסקי, פעלדמאן, גאלדבערג, טער־קעלטויב.

די חורבות נאך דער ריזיגער שרפה אין מינכען

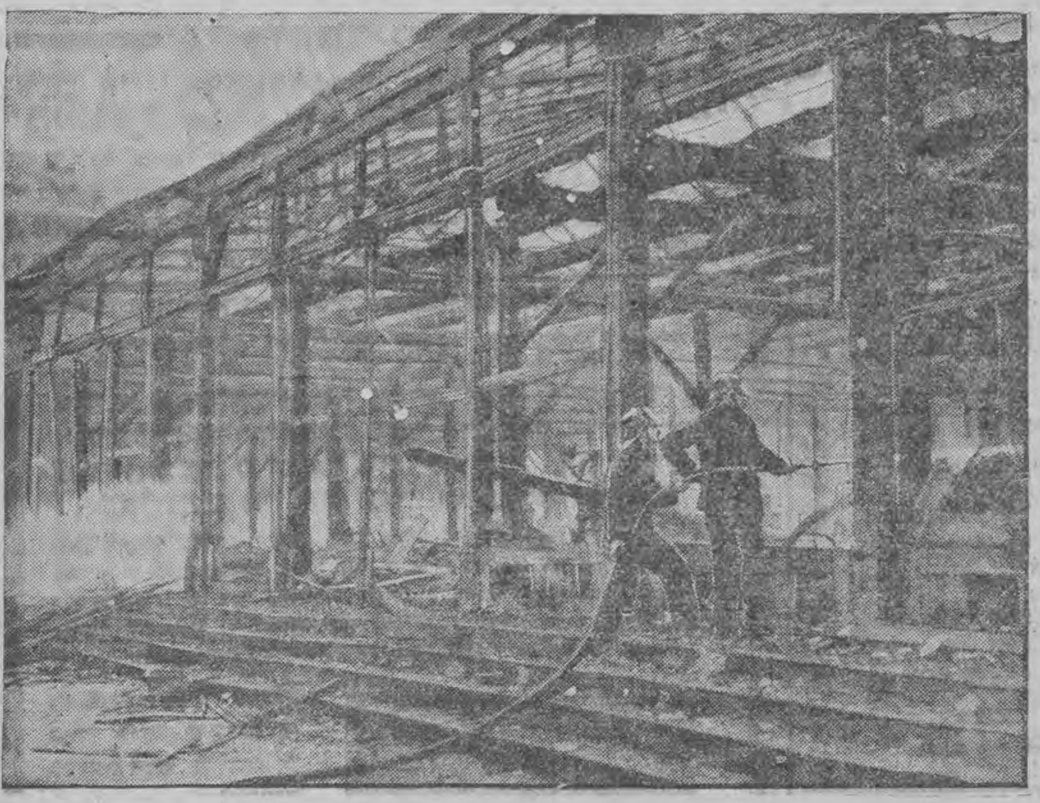

70־יעהריגער יובילייו פון דער יודישער קהלה אין ציריך

ציריך, (י.ט.א.) אויף דער לעצטער זי־צונג פון דער פערוואלטונג פון דער יודישער קהלה אין ציריך איז געפייערט געווארען דער 70־יעהריגער יובילייו פון דער דאזיגער קהלה. בעת דער וורינדונג מיט 70 יאהר צוריק האט די קהלה געצעהלט נישט מעהר ווי 10 מיטגלידער.

דער קהלה־פרעזעס סאלי בראונשווייג האט אין זיין בעריכט פאר'ן פערגאנגענעם יאהר אנגע־וויזען אויף דעם וואוקס פון אנטיסעמיטיזם אין דייטשלאנד, וואס האט אויך געפונען א געוויסען אפקלאנג אין דער שווייץ. עס מוז ארויסרופען פערוואונדערונג, וואס די ענטשפרעכענדע פאק־טאָרען האבען זיך נישט ווי געהעריג ענטגעגענ־געשטעלט דער אנטיסעמיטישער אגיטאציע. מען דארף אבער האפען, אז אויף דעם געזונדען שווייצארישען באדען וועט זיך די היטלער־בעוועגונג נישט קענען ענטוויקלען.

טעטיגקייט פון י. וו. א. אין ארגענטינע

בוענאס־איירעס, (י.ט.א.) די היגע סעקציע פון יודישען וויסענשאפטליכען אינסטיטוט ענטוויקעלט לעצטענס א לעבהאפטע טעטיגקייט. עס איז ארגאניזירט געווארען א שטענדיגע קאנ־סולטאר־ביבליאטעק. עס ווערען אויך געמאכט פאר־בערייטונגען אין צוזאמענהאנג מיט'ן ערווארטעטע אנקומען פון זלמן רייזען קיין ארגענטינע.

די היגע י.וו.א.־סעקציע האט אויך לעצטענס ערווארבען אנ'אייגענעם לאקאל אין דעם יודיש רומענישען פעראיין אין בוענאס־איירעס.

די פרוי אין סאוויעטישער אינדוסטריע

די סאוויעטישע צייטונגען פובליקירען א רייה פאקטען, וואס ווייזען, אויף וויפיל די פרוי איז אריינ געצויגען געווארען אין דער אינדוסטריעלער בויאונג, אויף וויפיל די בעטייליגונג פון דער פרוי אין דער סאוויעטישער אינדוסטריע איז געוואקסען — אפילו בלויז אין דעם לעצטען יאהר.

ביז יאנואר 1931 האבען פרויען בעטראפען 13 און א האלב פראצענט אין דער מאשין־בוי, א האלב יאהר שפעטער שוין קנאפע 18 פראצענט; אין דער עלעקטראטעכניק: ביז יאנואר 1931 — 27 און א האלב פראצענט, א האלב יאהר שפעטער איבער 32 פראצענט; אין דער מעטאלורגיע: צו יאנואר קנאפע 14 פראצענט, צו יולי 1931 איבער 18 פראצענט; אין דער קוילען־אינדוסטריע: צו יאנואר — 10 און א האלב פראצענט, צו יולי — קנאפע 14 פראצענט; אין דער כעמישער אינדו־סטריע: צו יאנואר 11 און א האלב פראצענט, צו יולי — 14 און א האלב פראצענט.

פאר דער צווייטער העלפט פון 1932 איז אט דער פראצעס פון אריינציהען די פרויען אין די שווערע גרונט־אינדוסטריען נאך אלץ ווייטער גע־גאנגען, און אזוי ארום ווערט אלץ קלענער דער עקאנאמיש־אינדוסטריעלער אונטערשיד צווישען מאן און פרוי אין דעם ראטענלאנד.

Palma-Patent

— די —
בעוואוסטע פעלד־בעטן
„Palma-Patent"
וואס זענען אלעמען בעקאנט מיט זייער פראקטישקייט און דווערהאפטיגקייט
מיט א גאראנטיע אויף 3 יאהר
ווי אויך לעזשאקעס, פעלד־בעטלעך און פעלד־בענקלעך
מאטראצען געבעטע, שאטקאווע, קאנאדיסקע
קאזעטקעס, טאפטשאנעס
בעקומט מען נור אין דער בעקאנטער פאבריק
לאדז, פולנאצנא 24, טעל. 131-85
הורט — דעטייל

DOKTOR
H. WOŁKOWYSKI
צעגעלניאנא 4, טעל. 216-90
ספעציאל־ארצט פאר הויט־ און ווענערישע קראנקהייטען, מענער־שוואכע. אלע ארט אנאליזען, עלעקטראטעראפיע, בעהאנדלונג מיט קווארץ־שטראהלען.
נעמט אן פון 8—2 און פון 5—9 אווענד.
בצונדער ווארטע־צימער פאר פרויען.

DR. MED. J. LUBICZ
כירורג־ארטאפעד
פאלודניאווא 9, טעל. 183-17
קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער
אייגענע פראצאווניע פון זעטמליכע ארטאפעדישע פאראטען ווי: חקלאדקעס אויף פלאטפוסען, קינסטליכע הענד און פיס, גארטעטען א. אז. וו.
נעהמט אן פון 2.30 ביז 4.03 נאכמיטאג.

Dr. Z. Rakowski
ספעציאליסט פאר אוירען־, נאז־, האלז־ און לונגען־קראנקהייטען
11־טען ליסטאפאד 9
קאנסטאנטינער טעלעפאן 127-81
שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אן אין לעטשניצע נערוזשער 17 פון 10 — 11

Starszy Felczer
L. Tajchner
אלטשטאדט 12
בעזיצט א 23־יעהריגע שפיטאל־פראקטיק אין ווארשא און אין לאדז.
נעהמט אן קראנקע פון אלע ספעציאליטעטען א גאנצען טאג.
פאר ארימע אויפנאהם פון 8—10 פריה נור 1 זל.

קויפט נור פון די 1־טע קוועלע
גרויסער אויסוואהל
שפאצירוואגענס
אייזען־ניקעל־
בעטען
מאטראצען
ספרענזינאווע „Patent"
ווישימאטשקעס אמעריקאנער
צו בעקומען אין פאבריקס־לאגער
„DOBROPOL", Łódź
Piotrkowska 73 (אין הויף)

Dr. med. Haltrecht
ספעציאל־ארצט פאר הויט־ און געשלעכטס־קראנקהייטען
פיעטריקאווער 10, טעל. 245-21
נעהמט אן פון 8—11, זונטאג פון 10—1.
פאר אונבעמיטעלטע — לעטשניצע־פרייזען.

אויטאגענישע שווייסונגען
מעטאל־בעארבייטונגען
שלאסעריי־ארבייטען
מאשינען־טיילען
פיהרט אויס ביליג
J. REDER, Łódź
קאנסטאנטינער 11/13
(רוג זאכאדניא)

Dr. med.
W. Eychner
אקושעריע און פרויען־קראנקהייטען
וואלטש איצט 4 צעגעלניאנא 4
(נעבן קינא „טשארי") טעל. 134-72
נעהמט אן פון 2½ — 4 און פון 7 — 8 אווענד

ניי־ערעפענטע מעבאנישע מצה=בעקעריי פון מרדכי יעלין
24 פיעטריקאווער 24, טעל. 173=46
בארט אויך די בעסטע מאשין=מצות אויך מצה=רייבעכץ
אונטער דער השגחה פון יאנאווער רב ש״י וואפנער כשר לפסח הורט און ענטצעל־פערקויפ
מיינע פערקויפס־פלעצער זענען: מ. גאלדבערג, נאוראט 14, טעל. 101-49,
ם. פאזאנסקי. גדאנסקא 11, טעל 161-59, ט. ראזענהאליץ, זשעלאנא 49, טעל. 188-89
בעמערקונג: די בדינגונגען אין די געוועלבער זענען די זעלבע ווי ביי מיר אין דער בעקעריי.

שייטלען
מיט פאריזער שרינדען
ווי אויך פערטיגע שייטלען
צו בילינע פרייזן.
צו בעקומען ביי פרוי
פארושוטשקא
5 קאמיענא 5
2-טער הויף, לינקס, 2 שטאק

קלאנג-קינא-טעאטער
ZACHĘTA
26 זגערזשער 26
היינט און פאלגענדע טעג!
קאווקאזער נעכט
דראמע פון לעבען פון דער רוסישער עמיגראציע.
אין די הויפטראלען:
Nestor Arjaur, Natalja Lisienko, Gina Manes i Jacque Catelain.
אנהויב אין געוויינליכע טעג 4 נאכמ. שבת, זונטאג 12 בייטאג.
נעכסטער פראגראם: „קעניג פון די בולווארען“.

גארדינען־פאבריק
ליטער: איזאק בער
לאדז, פיעטריקאווער 21
אין 2־טען הויף, 1־טער שטאק
עמפפעהלט פארהאנגען, קאפעס, ראלעטען, וויטראזשען, טעפי־כען, סיידענע, שידלקעווע, פילע די נייעסטע מאדעלען
אין גרויסן אויסוואהל
צו די בילינסטע פרייזן אין לאדז
רעעלע בעהאנדלונג!
קומט און איבערצייגט אייך!

וואנעס
— ווי אויך —
קינדער=וואנעס
בעקומט איהר נור איז דער בלעכעריי=ווערקשטעל
„ZGODA“
לאדז, צעגעלניאנא 2, טעל. 134-51 (עק פעטריק.)
בעמ.: וואנעס ווערען אויך אויסגעארבעט.

זיכערע הילף און א רפואה
אהז א אפעראציע, אן בלוט, אהז א מעסער און אהן בלוט־פערגיסונג פאר קראנקע אויף קילעס פאר מענער, ווייבער און קינדער. פערשידענע קאליקעס אין גוף פאר הויקערס און פיס
פערלאזט אייך נישט, ווייל דער ווינקעל־בראך ווערט גרוים שוין ווי א מענשען־קאפ, אדער אזוי ווי א וואסער־קאפ און עס פאלט אריין אין דעם פיס און דער קראנקער איז אין א גרויסער סכנה דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראנדיג און שטארבט. ספעציעלע בעהאנדלונג מיט הייל־ארטאפעדישע גומי־באנדאזשען פאר מענער, פרויען און קינדער

די פאטאגראפיע שטעלט פאר דעם בעריהמטען ספעציאליסט ה׳ דיר. י. ראפאפארט, וואוינהאפט אין לאדז, וואלטשאנסקא 10 (פראנט, פארטער) וועלכער האט א חוץ זיין האנארער בעקומען בעזונדערס פון ב. מאלער־מאן א גרויסע בעלוינונג פאר דער אויסקורירונג פון ברוך אהן אפעראציע אין דער צייט, ווען ס׳האט איהם געדראהט דער טויט צוליב ברוך־גאנגרענע.

ארטאפעדישע אנשטאלט
Specialist J. RAPAPORT, Ortoped
von Lemberg Łódź, WOLCZANSKA 10, tel. 221-77, front, parter.

דאנקזאגונג.
דערמיט דריק איך אויס מיין בעסטען דאנק דעם ה׳ דיר. י. ראפאפארט, וואוינהאפט אין לאדז, וואלטשאנסקא 10 פאר זיין זארגפעלטיגען פערלעגען מיר אן ארטאפעדישען באנדאזש. א דאנק דעם דאזיגען ארטאפעדישען באנדאזש פיהל איך מיך זעהר גוט און עס דראהט מיר נישט קיין שום געפאהר. כ׳מוז בעמערקען, אז זייט א סך יאהרען האב איך געליטען אויף א נאפעל־ברוך און אלע באנדאזשען אויסגעפיהרטע אין וויען, בערלין, רוים און אנדערע שטעט און מוז בעטאנען אלס דאקטאר און אלס ליידענדער, אז ארטיגע דעם גרויסען ספעציאליסט ה׳ דיר. י. ראפאפארט בעווייזט איך ווין פאכמענישע פערלעגטען באנדאזש.

Doktór medycyny
M. Geller, Łódź, Kopernika 49.
דער רעיענט קאזשימיערוש ראסמאן אין לאדז, פיעטריקאווער 72 האט דעם דאזיגע אטטליך בעשטעטיגט. do LR678

שייטלען
מיט פאריזער שרינדען
ווי אויך פערטיגע שייטלען
וועדען פרעשקלאסיג און רעיעל אויסגעארבעט
צו בילינע פרייזען
— אין אנדולאציע —
ביי קערש. סקווערנאווא 15
לינקס פאציינג. 1־טער שטאק.

PORADNIA WENEROLOGICZNA
פון דאקטוירים־ספעציאליסטען
זאוואדזקא 1.
נאר פאר וועגערישע הוים־קראנקה.
און מענער־שוואכע צאנאליזען פון בלוט און פלוסעס אויף סיפיליס און טריפער. קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אורא־לאגיע און נערווען־קראנקהייטען.
קווארץ־לאמפ. עלעקטרישער הייל־קאבינעט ראסמעטיק.
— — טעגליך פון 8 פריה ביז 9 אוונט. — —
פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכמ.
נאכמ. א פרוי־דאקטאר. גור קינדער און פרויען
זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.
— בעזונדערע ווארטע־צימער פאר פרויען. —
וויזיט 3 זל.

Dr. Józef Kon
קינדער־קראנקהייטען
העסויך איבערצייגונגען אויף
אל. קאשטשושקי 3, טעל. 144-84

בעמיש־באקטעריאלאגיש לאבאראטאריע
פון מאגיסטער
ב. שאץ
פיעטריקאווער 37
פראנט, 2 שטאק.
אנאליזען פון קאל, אורין
לייכטע און אנד.
מעסיגע פרייזן.

Dr. med. NIEWIAŻSKI
ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט־קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער־שוואכע
אנדזשעיא 5, טעל. 159-40
נעמט אן פון 8—11 און פון 5—9 אוו.
זונטאג און יום־טוב פון 1—9 פארמ.
בעזונדערער ווארטע־זאל פאר פרויען

ENGLISH
פארגאנגענער און פארט־געשריטענע. קאנווערסאציע, ליטעראטור
ערטיילט א פעהיגער פע־דאגאג. — אפערטען אין אדמיניסטר. פאר "Mir"

קליינע אנאנסען
1 זלאטי
פאר א אנאנס ביז 15 ווערטער

לאקאלען
שוין איבערצוגעבען א גרויס צימער 1־טער שטאק (2 פענסטער), געגענד זאכארגיא ביז אגרא־דאווא. צו ערפאהרען אין אדמ. 2416

איבערצוגעבען א ביור אין בעסטען פונקט אין דער האלע אגראדאווא 3. צו ערפאהרען אין אדמיניסטר. פון דער צייטונג.

א מאנגעל אין גוטען צושטאנד מיט א וואוינונג איבערצוגעבען. צו ערפאהרען אין דער בעקעריי פאלודניאווא 3. 2419

פרייע פאסטענס
א קוואליפיצירטע רעפערזירקע ווערט גע־ברויכט ביי ווארשאווסקי, נאוואמיעסקא 10. 2417

א האנד־נייהערין צו דאמען־וועש ווערט פון זאפארט געברויכט אויף ציגעל־גאס 4, וואהנ. 12. 2421

פערשידענעס
איך זוך א שותף צו א גוט־איינגעפיהרטע האנד־פארבעריי אין צענטרום שטאט, געאייגנעט אויף שטרימף און בוימוואל. עווענטועל צו פער־קויפען. צו ערפאהרען אין אדמ. 2400

צו שלייפען שערען און לאנגע אינטראליגא־טארסקע מעסער, פערשידענע רעפעראטורען, רעגו־לירען שרייב־מאשינען, נעהמט אן מעכאניק פאל־נאצנא 18, פראנט, אין געוועלב.

יעדער איינציגער האט זיך אי־בערצייגט, אז פאר דיוואנעס, טעלעס, נייה־מאשינען, גארדראבען און״ו צאהלט די העכסטע פרייזען
א. ווייצמאן שענקעוויטש 23
טעלעפאן 191=00.
ביי מיר איז שטענדיג פערשידען געניצט מעבעל אין גוטען צושטאנד צו פערקויפען.

„SANATO“
כירורגיש=וועכנעריז־אנשטאלט
אגראדאווא 10, טעל. 213-57
גינעקאלאגיש־וועכנעריז־אבטיילונג
ד״ר מעד. ש. איינער. ד״ר מעד. י. בוים, ד״ר מע רייטלער=סוריאנסקא ד״ר מעד. וו. אייכנער
פרייז פון א געבורט
אין 2־טען קלאס צוזאמען מיט פערהיטונגס־מיטלע.
200 זל.
אויפזיכט איבערן קינד ד״ר מעד. י. פאלאאסו
כירורגישע אפטיילונגען ד״ר מעד. מ. קאנטאר.

רעטשניצע
פון דאקטוירים=ספעציאליסטען
17 זגיערזשער 17,
טעלעפאן 116=33
ס׳נעהמען אן דאקטוירים פון אלע ספעציאליטעטען ד״ר נאלדשטיין=פאלאק, ד״ר יוסטמאן, ד״ר מ. קאנטאר, ד״ר ציגע, ד״ר ראקאווסקי. ד״ר ראזענצווייג, ד״ר רוזשענער, ד״ר וויינבערג, ד״ר סטופעל. צאהן־ארצט גראדזיענטשיק־קראשיאווא
ווי אויך וויזיטען אין שטאט. רענטגען־בעשטראלונגען, קווארץ, דיאטערמיע, עלעקטריזאציע און ערטצליכע אנאליזען.

— דורך — עברי 3 חדשים
פון א־ב ביז עברי און דאווגען דורך 3 חדשים ווערט געלערנט מיט קינדער פון 4 יאהר און דורך מלמדים־ספעציאליסטען אין דעם וואוסטען רעליגיעזען
גן=ילדים פריבעל=שולע
ביים בית=ספר „תורה=ודת“
פל. וואלבאשטשי (נייע שטאט) 6
קינדער פון 4 ביז 8 יאהר ווערען אהיימגעפיהרט דורך א ספעציעלען מענש.
איינשרייבונגען ווערען אנגענומען פון 11—1 מיטאג.

רעטשניצע
פון דאקטוירים - ספעציאליסטען
11 בזשעזשינער 11
טעלעפאן 137=63
ס׳נעהמען אן דאקטוירים פון אלע ספעציאליטעטען וואלינסקי, זאלצוואסער, לובימש סלאבאדסקי, פערשנער. שיפמאן, שפירגעלד, שמערלאווסקי
ווי אויך וויזיטען אין שטאט.
עלעקטריזאציע, רענטגענאסקאפיע און דיאטערמיע
צאהן־ארצט לאזשינסקא=סטראפאלסקא
א בעראטונג ביים אויגען־דאקטאר נאר 3 זל.

יודיש=פוילישע געז.
ליה=ביבליאטעק
אויפ׳ן נאמען פון
א. אייזענשלאס
לימאנאווסקי (אלעקסאנדראווסקא) 15
די ביבליאטעק איז אפען פרייטאג, שבת און זונטאג פון 5 ביז 9 אוונד. מאנטאג, דינסטאג, מיטוואך און דאנערשטאג פון 7 ביז 10 אין אוונד.
מיטגלידער־אפצאהל 80 גראשען א חודש.
פאר ארבייטסלאזע 60 גראשען א חודש.

אנאנסען־פרייז
פער׳ן טעקסט—18 גר. פרייטאג און ער״ב יו״ט—24 גר. אין דער דריט 8 שטאלטען
אין טעקסט—40 „ „ „ „ —60 „ „ „ „ 4 „
נאכ׳ן טעקסט—12 „ „ „ „ —18 „ „ „ „ 8 „
פאר ספעציעלע פלאצען און טעקסט 50 פראצ. טייערער. אויסל. 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. א ווארט

אבאנעמענטס־פרייז: אין לאדז — 5 זל. א חודש מיט צוטראגען א היים; אויף דער פראווינץ 6—8 זל.
א חודש אין אויסלאנד — 8 זל.
פאר׳ן אינהאלט און טערמינען פון די אנאנסען איז דער פערלאג נישט פעראנטווארטליך
די אדמיניסטראציע איז אפען בייטאג און ביינאכט.

Wydawnictwo „Najer Folksblat“, spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Branstowski i D. Zilberberg. Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat“, Piotrkowska 21.